Poštarina plačana. Posamezna štev. Din 0·50.

Štev. 9. V Ljubljani, v petek dne 3. marca 1922. Leto V.

DOMOVINA

Oglasi:
Za 1 mm × 60 inseratnega stolpiča mali Din 0·20, redni D 0·30, poslane, posmrtnice i. reklame D 0·50.
Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.
Upravništvo „Domovine" v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine", Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:
Mesečno Din 1·—, četrtletno Din 3·—, polletno Din 6·—, celoletno Din 12.—.

Treba je le pošteno potipati za mošnjiček!

V naših vaseh, trgih in mestih bi lahko bilo mnogo lepše življenje, ko bi ne bili med dobre in miroljubne ljudi posejani zdražbarji in hujskači. Koliko besedi, koliko prerekanj, koliko tožb nastane samo zaradi hudobnih jezikov.

Zdražbarji so prava šiba božja za vsako vas, posebno pa za sosede. Namesto, da bi tak človek gledal, kako bo imel svojo hišo in gospodarstvo v redu ter posvečal vso brigo otrokom, ženi, njivam, travnikom, gozdu, živini in drugim svojim stvarem, namesto da bi, kakor pravimo, pometal najpreje pred svojim pragom, se vtika raje v zadeve drugih, zanaša prepir v tujo družino in provzroča samo nezadovoljstvo. Zdražbarjev se vse boji, zlasti če je v njih velika hudobija in hinavščina.

Tako je tudi z zdražbarji v politiki. Kako lepo bi bilo, ko bi se ljudje med seboj pametno in mirno pomenili o političnih in gospodarskih stvareh. Beseda najbolj pametnega moža bi morala vselej in povsod obveljati. Na žalost pa vidimo, da izhaja zdražbarstvo ravno od tamkaj, od koder bi se moral kakor balzam pretakati glas miru in ljubezni do bližnjega. V mestih imamo naše farovže.

V 98 slučajih od 100 lahko rečemo, da prihaja vsa hudobija na deželi med ljudstvo naravnost ali po eviinkih iz farovža. Kakor povsod, so tudi med duhovščino častne izjeme, četudi so danes te že bele vrane, vendar se ne da tajiti, da ima farovška gospoda 24 ur na dan časa za samo premišljevanje, kako bi se med ljudstvom napravile zdražbe, ki so najboljše sredstvo za farovško komando. Zdaj se zanaša po hišah na ta ali oni način «Lažiljub», zdaj se podpihuje enega proti drugemu. V sovraštvo in podivjanost se ne zadajo toliko starejši možje, ki imajo navadno vendarle še nekaj samostojnosti in preudarnosti v sebi, kot ženske in mladina. Na vse mogoče limance lovi danes farovška gospoda mlade kaline.

Najbolj žalostno pri vsej stvari je to, da farovška gospoda ponekod z zaničevanjem in s satanskim sovraštvom, z lažmi in obrekovanjem nastopa celo proti svoji lastni državi, da ne govorimo o vladi. In kako naj ima ljudstvo potem sploh še kako zaupanje, ako se mu na hudoben način jemlje vera v vse dobro in pošteno?

Duhovščina, ki širi danes med narodom katoliški komunizem in boljševizem, je v ostalem najbolj svoj grobokop. Človek, ki nima rešpekta do države in do vlade, tudi nima ali pa vsaj dolgo ne bo imel poslušnih ušes za duhovščino. V slučaju divjaštva bi tudi farovži ne ostali celi, ker tamkaj se še vedno zbira več kot preveč bogastva. Tuđi na Ruskem je bilo tako, da so se komunisti lotili cerkvene gospode. Nešteti farovži v Sloveniji z večjimi ali manjšimi posestvi so vsi skupaj bili opravljeni z žulji ljudstva. Ljudstvo bi moralo po vsej pravici s tem premoženjem telin po gnoju, hodi črna gospoda po farovškem svetu. Noben faran še misliti ne sme na to, da je on razpolagati. In kako je? Kakor pepravzaprav sogospodar farovža, a da je farovška gospoda le služabnik njegov. Klerikalci imajo vedno in povsod na jeziku socializem, razumejo ga pa le tako, da se njim dobro godi na svetu, ljudstvo naj čaka na boljše čase v nebesih.

Ako bomo hoteli, da postanejo zdražbarji bolj ponižni in v svojih hujskarijah bolj zmerni, se bo moralo vse, kar noče pod komando črne gospode, skupaj vzeti, da se združeno upre njihovemu naskoku. V ta namen bo treba farovško gospodo prav pošteno potipati za mošnjiček. Ako se bo ljudstvo začelo zavedati, da je ono postavilo farovž, da je ono v resnici gospodar njegov, potem šele se bo začel farovški gospod zavedati svojih majhnih pravic in svojih velikih dolžnosti. Zdražbarji in hujskači bodo potem kmalu izginili iz farovža.

Za prerod naroda

Res je, naš slovenski narod se mora popolnoma preroditi, ako noče izgimiti brez sledu v viharnem gospodarskem valovanju današnjih in prihodnjih dni. V to je neobhodno potrebno, da izgineta in se iztrebita iz našega ljudstva njegovi dve največji in najpogubnejši napaki: 1.) od Nemcev mu vcepljeno pijančevanje in 2.) od rimskih duhovnikov mu vcepljena praznoverna udanost do zunanjih cerkvenih obredov, ki s pravo Kristusovo vero ljubezni do bližnjega nimajo nobene bistvene zveze. Dokler bo naše ljudstvo zapravljalo zdravje in denar po gostilnah, trosilo zlati čas in denar po božjih potih zasipalo duhovnike z denarjem za maše, pogrebe, krste, sveče, žegne itd., se udajalo najneumnejšemu praznoverju in slepo ubogalo tudi najhudobnejšega takozvanega božjega namestnika, tako dolgo je vsaka socialna reforma in zboljšanje obupnih razmer nemogoča.

V kako ozki zvezi sta pijančevanje in klerikalizem, se vidi že iz tega, da se nikjer in nikdar ne pije tako po živinsko, kakor na takozvanih cerkvenih shodih. Tam poslušajo naši ljudje po več maš, napolnijo med bedastim cingljanjem zvonikov vse duhovnikove bisage, prejmejo zato vse mogoče odpustke, o katerih pa Bog ničesar ne ve, potem hajdi v bližnjo gostilno, kjer se začne zverinsko pitje, petje in vpitje, nazadnje pa navadno divjaški pretep in celo vlačuganje. Pa kaj zato, saj imajo odpustke!

Prerod je torej silno potreben. Način pa, kakor se je propaganda v tej važni zadevi začela, je prava spaka in zasmehovanje blage misli. Ravno duhovniki, katerih si na deželi brez rdečih nosov skoraj misliti ne moremo, se trudijo zasukati stvar tako, da bi bila samo njihovi mavhi v prid in napade vodijo na ubogo učiteljstvo ter mu očitajo pijančevanje, dasi dobro vedo, kako težko preživlja učitelj svojo družino v sedanji draginji in je vesel, če zasluži za kruh svojim otrokom. Klerikalci torej našega ljudstva ne bodo nikdar prerodili, ker dajejo preslab vzgled in ker ga v teku dolgega časa, kar so ga imeli popolnoma v rokah, niso poboljšali, samo poneumnili in pokvarili so ga. Zanje bo prišla doba, ko sploh nikdo ne bo puslušal njihove socialne in gospodarske modrosti.

Največji dobrotnik Jugoslavije pa bi bil tisti minister, ki bi izdal prepoved točenja alkoholnih pijač. Prvi so slabe posledice alkohola na ljudstvo uvideli praktični Amerikanci in izdali prohibicijo, to je prepoved točenja alkoholnih pijač, tembolj bi bila potrebna prohibicija nam, ki smo gospodarsko neprimerno slabši.

Važno za potnike

Finančno ministrstvo je izdalo naredbo, iz katere posnemamo sledeče:

Da se tuje valute (tuj denar) morejo prodajati samo onim potnikom, ki svojo potrebo dokažejo s potnim listom, ki je opremljen z vsemi vizumi onih držav, v katere potujejo in katerih valute želijo kupiti.

Vsak prodajalec bo moral dotično prodajo valute zabeležiti v potni list tako, da poleg vsote prodane valute označi tudi datum, kdaj se je prodaja izvršila, kakor tudi svoj podpis in pečat tvrdke.

Brez vidiranega potnega lista se ne sme nikomur prodajati valuta v vrednosti preko 500 franc. frankov.

Da se ne bi zgodil slučaj, da vzame kdo dva ali več potnih listov in na vse potne liste kupi valute, je naprošeno ministrstvo notranjih del, da v tem smislu izda potrebno naredbo.

Prodaja valut do 500 francoskih frankov se more vršiti tudi ostalim osebam samo na podlagi legitimacije, na kateri je treba označiti to prodajo. Policijske oblasti bodo nadzorovale, da ne bo mogel nihče dobiti več takšnih izkazil.

Poleg carinskih oblasti pri prehodu iz države bodo vršili posebni nadzorovalni nameščenci s pooblastilom generalnega inspektorata financ nadzorovanje, če so vsem potnikom zabeležene vsote valut in deviz v potnih listih, in s pomočjo podatkov iz istih bo vršil Generalni inspektorat nadzorovanje nad denarnimi zavodi in menjalnicami, ki so prodale dotične devize in valute. Ta naredba velja tudi za devize.

Politični pregled

Na seji Narodne skupščine dne 27. februarja je zahteval minister pravde

izročitev Stjepana Radića sodišču,

da se bo postopalo proti njemu kot veleizdajalcu. Stjepan Radić, ki je vodja gibanja za osnovanje posebne hrvatske republike, ne zasluži, da se z njim drugače postopa. On in poslanci njegove stranke niso upravičeni, da kritizirajo danes nerednosti v naši državi in da pod pretvezo, da je v Jugoslaviji Hrvatom nemogoče živeti, hočejo osnovati lastno državo, ker niso šli v zakonodajno skupščino in niti enkrat niso resno poskušali, doseči sporazum s Srbi.

O priliki kraljeve zaroke v Bukarešti so se vršili razgovori med vodilnimi državniki Jugoslavije in Rumunije ter zastopnikoma Poljske in Češkoslovaške

glede vstopa Poljske v Malo antanto.

Kakor poročajo, je pridruženje Poljske državam Male antante že bližje uresničenju. Če bi se pridružila Poljska Mali antanti, bi postala Mala antanta precejšnja sila, saj bi štelo prebivalstvo teh držav okoli 70 milijonov.

Kakor poročajo iz Beograda, se je začela

v Bratislavi konferenca Male antante.

Našo državo zastopa zunanji minister dr. Ninčić, ki se je odpeljal v Bratislavo s češkoslovaškim poslanikom na našem dvoru g. Kalino.

V Italiji je trajala dolgo časa vladna kriza, kar je znamenje, da tudi v Italiji ni vse v najlepšem redu. Šele po dolgem času

se je mogla sestaviti nova italijanska vlada

pod de Facto. V novi vladi ni socialistov in ne fašistov. Kakšna bo nova vlada napram naši državi, ni težko uganiti. Naj bo na vladi v Italiji ta ali oni, vsakdo je sovražnik Jugoslavije. Italija ima še nekaj ozemlja zasedenega, ki pripada po rapallski pogodbi nam. Ako bo nova vlada poštenejša, se bo držala pogodbe in nam čimprej izročila naše ozemlje. Od te zahteve mi sploh ne smemo popustiti.

Vsled dolgo trajajoče italijanske vladne krize je postalo Italiji nemogoče, da bi se držala datuma otvoritve genovske konference, ki naj bi se vršila 8. marca. Zato se je italijanska vlada odločila, sporočiti vsem v Genovo povabljenim državam, da želi Italija

kratke odgoditve genovske konference.

Obenem bo italijanska vlada stopila v stik z drugimi državami, da se določi dan, kdaj se naj konferenca vrši.

Med vsemi državami se najbolj

zanima za genovsko konferenco Rusija.

Saj bo boljševiška Rusija to pot prvič razpravljala o svetovnih vprašanjih poleg svojih nasprotnih držav. Vendar gleda sovjetska vlada z nezaupnostjo na države in se boji, da se bodo delale zastopnikom Rusije zapreke za genovsko konferenco, ko bodo potovali skozi razne države. Ljudski komisar za zunanje zadeve, Čičerin, zahteva zato od Italije, da zagotovi ruskim zastopnikom potovalno varnost.

Dopisi

Bučka pri Raki. Pred letom je bil na Raki pri Krškem ustanovljen Sokol, kateremu so njegovi nasprotniki že ob rojstvu prorokovali smrt. To društvo, ki je še odsek krškega Sokola, pa se s svojimi 98 člani tako lepo razvija, da postane že v prihodnih tednih samostojno društvo, a dobilo je že svoj pododsek na Bučki. Dne 19. februarja se je namreč vršil ustanovni občni zbor pododseka Sokola na Bučki ob navzočnosti nadvse častnega števila za Sokola srčno navdušenih mladeničev in mož. Že danes šteje društvo, ki je komaj ustanovljeno, 68 bratov in sester, in smemo pričakovati, da se bo to število še znatno zvišalo. Z veliko pazljivostjo in odobravanjem so društveniki sledili lepemu in navduševalnemu govoru brata podstaroste, Janka Goloba, nadučitelja z Rake, ki je vkljub jako neugodnemu vremenu posetil v družbi raških Sokolov ta zbor in podal novim članom potrebnih navodil in nasvetov. Zbor je soglasno izvolil za bučkanskega podstarosto brata župana, Pungeršiča. — Bratje in sestre, sovražnikov imamo mnogo na desni in levi, a ne glejmo ne na desno, ne na levo, ampak pojdimo neustrašeno naprej po jasno začrtani poti! — Tudi v sosednjem **Škocjanu** se napredni fantje in dekleta navdušujejo za Sokola in morda je tisti čas že prav blizu, ko jih pozdravimo vse združene v novem sokolskem društvu. Kot za stavo se ustanavljajo po Dolenjskem sokolska društva, ki oznanjajo neizprosen boj tiranom duševne svobode in vsega napredka. Bratje, podajmo bratom roke, sestre se klanjajo sestram, drug drugega navdušujejo za sveto sokolsko idejo. Dan naše zmage pomeni poraz naših nasprotnikov, in ta dan se bliža z brzimi koraki. Zatorej bratje in sestre pogumno k vztrajnemu delu do popolne naše zmage. — Zdravo!

•

Poljanska dolina. V nedeljo, dne 5. marca, bo imel vrtnarski nadzornik g. Fr. Črnagoj v dolini predavanje o sadjereji. Gospod predavatelj je na tem polju, kakor tudi v drugih kmetijskih strokah strokovnjak. Predavanje se vrši zjutraj v Poljanah, popoldne ob 3. uri pa v Gornji vasi v Sokolskem domu. Vsi, ki vam je napredek kmetijstva, bodisi v tej ali v drugi stroki, na srcu, se predavanja zanesljivo udeležite! Ne samo veselice in zabave, tudi za gospodarstvo važna kmetijska vprašanja! Brez napredka v gospodarstvu odpadejo tudi počasi veselice in zabave, ki so sicer po trudnem in težkem delu včasih potrebne za razvedrilo. Ne pozabite priti v nedeljo! — Pred dobrim tednom je umrl v Hotovljah pri Poljanah najstarejši človek ne le v poljanski občini, ampak v Poljanski dolini sploh, stari apnar Franc Primožič, star 98 let. Možu se menda vse življenje ni posebno dobro godilo. Imel je poleg tega še levo roko pohabljeno, zvite prste. Vendar je do lanskega leta še pletel rete brez očal in pri vsej duševni sposobnosti. Pil v svojem življenju ni veliko, zato taka starost. — Pretekli torek, dne 21. februarja, je v Brložniku, vas Bočna, občina Trata, ubila mlatilnica okrog 60 let starega gospodarja Franca Dolenca. Prišel je preblizu, zagrabilo ga je in udarilo tako nesrečno na vrat, da je na mestu obležal mrtev. Pokojnik je bil pristaš SLS. N. v m. p.! — Na naši meji še vedno ni prenehal konterbant-tihotapstvo. Nekateri ljudje so res drzni. Seveda plača to drznost marsikdo drago, celo s svojim življenjem. Tako je bil še prejšnji teden tak drznež kaznovan s tako kaznijo, ker ni obstal na klic. Straža je ustrelila in mu prestrelila glavo. Nekaterim je tihotapstvo kar prešlo v meso in kri. Veliko je temu krivo to, da ima italijanska lira tako visoko vrednost pri nas. Z gospodarsko ureditvijo, z znižanjem neznosne draginje, ki se ob mejnih krajih tako bridko občuti kot v mestih, in pa s povišanjem vrednosti našega denarja bo vsaj deloma prenehalo tihotapstvo.

*

Planina pri Rakeku. Pri nas v Planini je zopet nekaj oživelo in to seveda samo v Spodnji Planini. Ziherlov Drejče se grozno veseli in mane z rokami, ker mu gre baje vse po sreči, kar prične. Sedaj ima s svoji hiši gostilno, trafiko in županstvo, v nasprotni hiši pa je pošta. Mož namerava še živinski sejmski prostor spraviti doli s trga zadaj za hišo, iz svojega velikega praznega hleva pa napraviti shrambo za orodje gasilnega društva, tako da ne ostane v Zg. Planini nič. Prav mu je seveda prišel tudi polom gerenta g. Urbasa, ker ta ni bil pri deputaciji županov, ki so šli v Beograd zaradi izpraznitve naše zemlje s strani Italije. Gospod župan P. iz Rakeka ga je prišel osebno vabit, da naj gre z njimi. Zakaj ni šel, je čudno. Ljudje ugibljejo razno. Gotovo bo pa imelo to slabe posledice in mogoče tudi krizo županskega «stolčka». Ziherlov Drejče je za vse slučaje pripravljen, ker ima sedaj županstvo v hiši in tudi več izkušenj, ker ima vedno čas in priliko biti v občinski pisarni. Njegov tekmec, gospod Podboj, sedaj ni več tako nevaren, ker se ukvarja z gostilno, vinsko trgovino in tudi špecerijsko trgovino misli v kratkem odpreti. Mi Gornjeplaninci pa pravimo, da ne bo kruha iz te moke, ker bomo, ako bo treba, postavili začasno drugega gerenta, postavili bomo moža, ki ima čisto preteklost, ki se ni ukvarjal z aprovizacijo, ker te vrste ljudje, ki so bili pri aprovizaciji med vojno in za časa italijanske okupacije, naj ne silijo na solnce, ker imajo preveč masla na glavi. — Župnik že zopet nekaj rogovili, ker že dolgo ni slišal sodbe in resnice o sebi. Gradiva je dosti. S kakšnimi izrazi obklada šolsko mladino, o tem drugič.

*

Marija Snežna. Od Marije Snežne se nam pritožujejo, da se tamošnjih izrecno nemškonacionalnih prireditev udeležujejo tudi orožniki. Da to ob narodno ogroženi meji ne gre, je jasno. S tem se kaže tudi skrajna narodna nezavednost, če se pomisli, da je bil pred letom umorjen tovariš-orožnik na orožniški postaji Zg. Cmurek. Za enkrat naj bo dovolj!

*

Zavrh pri Borovnici. Anton Drašler, 19letni kajžarjev sin, je imel smolo, da je postal tihotapec. Nesreča je hotela, da jim je doma zbolela krava. Zaklali so jo in napravili veliko klobas, ki so jih sklenili prodati. Njih borna hiša stoji na samem in tisto noč so slučajno prišli k Drašlerjevim, ki so čuli pozno v noč, tihotapci. Stari Drašler jim je takoj potožil svojo nesrečo in jim rekel, da ima na prodaj mnogo klobas. Tihotapci so opomnili, da jih naj nese močni in brhki sin Anton z njimi čez mejo, kjer bo skupil zanje drage lire. In res, šel je z njimi ter se vrnil z lirami. To ga je navdalo s pogumom, šel je drugič srečno, šel je tretjič čez mejo s tobakom, a to pot je imel mladi tihotapec smolo. Ko je hotel čez mejo, ga je opazil graničar in ko je hotel pobegniti, ga je zadela iz graničarjeve puške krogla v desno nogo. V temi so vojaki ranjenca zgrešili. Celo noč je mladi Drašler prezebal in šele zjutraj se mu je posrečilo priplaziti se do hiše nekega kmeta, ki mu je pomagal do doma, kjer so ga takoj naložili na voz in odpeljali v ljubljansko bolnico.

Kmetijski glasnik

GLAVNI STEBER NAŠEGA KMETIJSTVA.

Glavni steber našega kmetijstva je živinoreja. Tako se navadno sliši. V naših razmerah daje živinoreja glavne dohodke in je glavna panoga našega kmetijstva.

Razmere, ki jih pravkar doživljamo, nam pa kažejo, da je pravzaprav **krma** tisti činitelj, na katerega se opira vse naše kmetijstvo in po katerem se dejansko obrača ves vspeh gospodarstva po naši živinorejski deželi. In tako je tudi! Krma je tista temeljna podlaga, na katero je zgrajena vsa naša živinoreja in na katero se opira tudi vse naše poljedelstvo. Če ni krme, tudi živinoreje ne more biti, niti poljedelstva. Zaradi tega lahko trdimo, da je za napredek naše kmetije **važno pred vsem zadostno pridelovanje krme.** Čim bolje bo naše gospodarstvo preskrbljeno s potrebno krmo, več vspeha bomo dosegli pri živinoreji in tudi pri poljedelstvu, ker bodo v tem slučaju večje množine gnoja na razpolago.

Iz tega vzroka moramo za pridelovanje potrebne krme **pred vsem** skrbeti! Po naših živinorejskih krajih je to vprašanje najbolj važno! V tem pogledu se mora naše gospodarstvo še izdatno popolniti. Treba je, da pridelujemo dosti krme in da z njo bolje gospodarimo. Na vsak način moramo priti tako daleč, da preneha po raznih naših krajih to pogosto, skoraj bi rekel redno pomanjkanje krme in tisto pomanjkljivo in zasilno krmljenje, ki tako neugodno vpliva na ves vspeh naše živinoreje. Letos je seveda izjemno leto. Ali tudi v drugih letih imamo po raznih naših krajih skoraj stalno pomanjkanje krme. Čisto naravno, da se v takih krajih ne more opomoči naša živinoreja, ne poljedelstvo, ker manjka temeljnega pogoja — potrebne krme za to.

Ob ugodnih letih moramo skrbeti, da se kaj prihrani za slučaj slabe letine, kakršno imamo letos. Vsak previden gospodar **mora delati prihranke v krmi** od enega leta do drugega, da bo lahko prebil usodna leta tako katastrofalnega in težkega pomanjkanja, s kakršnim se bojujemo letos.

Po krajih, kjer se naši živinorejci stalno bojujejo s pomanjkanjem krme, tam naj se pridelek krme najprej **pomnoži.** Ni kmalo kateri pridelek tako hvaležen za gnojenje, kakor so naša deteljišča in travniki. Na malem posestvu si moramo z **gnojenjem pomagati!** Če je **krma glavni steber** našega kmetijstva, potem moramo na pridelovanje krme obračati tudi našo **glavno skrb!**

———

RABA KRAV ZA DELO.

Vprašanje, ali naj rabimo krave tudi za delo, je za naše **maloposestniške** razmere velikega pomena. Vobče so razmere v tem pogledu že urejene, vendar še premalo. Danes je to vprašanje veliko bolj važno kakor prej, ker je veliko pomanjkanje mleka in ker je cena mleku visoka. Ako bi se naši mali posestniki lotili vpreganja krav, bi se ta reja **razširila** in pridelalo bi se več mleka in več telet kakor sedaj. Veliko vredno bi bilo pa tudi to, ker bi se vprežne krave **bolj oskrbovale** in **bolje krmile** kakor do sedaj, ko morajo za ljubo vzeti vse zjedi, ki ostajajo drugi živini.

Pa še nekaj! V naših razmerah bi se vsa kravjereja povzdignila tudi v tem pogledu, ker bi posestniki skušali priti do boljših in bolj močnih krav in bi tudi kravam nekoliko dela **in gibanja zunaj na svežem zraku** vse bolj prijalo kakor pa to, da tičijo leto in dan po naših temnih in slabih hlevih. Gotovo bi te živali na svojem zdravstvenem stanju in na svojih razvojnih zmožnostih **le pridobile,** ako bi se jim nudila prilika do zadostne hoje in primernega dela zunaj na planem. To bi bil za nje najboljši **nadomestek za tisto izdatno hojo po pašnikih,** ki jo imajo krave po planinskih krajih za časa paše in ki jo pri naši hlevski reji tako zelo pogrešamo. Krave bi bile vse **bolj zdrave** in tudi **za plemenske svrhe bolj porabne.**

Taka vsestranska poraba krav bi bila za malega posestnika pa tudi veliko bolj dobičkanosna. Res, da odpade z delom nekaj mleka, toda zato je pa izvršeno delo toliko več vredno. Na vsak način se pa **taka reja bolj izplača.**

Seveda je pa reja krav za vprego vezana tudi na gotove pogoje. Vobče se priporoča le za razmere, kjer se dajo opravljati potrebna dela z lažjo vprego, kjer ni dolgih voženj v gozde, vinograde itd., torej tam, kjer imajo majhno posest, ki leži blizo doma in kjer je zemlja tako lahka, da se lahko vspešno obdeluje s kravami.

Taka reja vprežnih krav bi bila posebno važna za malega posestnika v okolici mest in trgov in sploh tam, kjer je ugodna prilika za razpečavanje mleka (blizo mlekaren). V tem slučaju je mogoče z razširjenjem kravje reje najugodneje vplivati na povzdigo mlekarstva, kar ni le v interesu aprovizacije prizadetih krajev, ampak tudi v največjem interesu kravjereje same in z njo vse živinoreje, ki se ob takih razmerah najlažje povzdigne na višjo stopnjo. Boljše je rediti dve dobro rejeni molzni kravi kakor pa dva volička in eno slabo rejeno kravo! Naši mali posestniki naj to vprašanje v navedenih razmerah uvažujejo in ga dobro preudarijo in naj ukrenejo, kar jim danes bolje kaže!

———

GLAVNI POGOJI ZA VSPEŠNO ODSTAVLJANJE TELET.

Dobro odstavljanje telet je največjega pomena za vspešnejši napredek naše živinoreje. Zato moramo na pravilno odstavljanje obračati vso skrb. Napake, ki jih delamo sedaj v tem pogledu, morajo prenehati, ker vplivajo zelo neugodno na ves razvoj naše mlade govedi.

Pri odstavljanju telet je gledati na sledeča dva glavna pogoja:

1.) na to, da se mora telečji želodec **polagoma** navajati od **mleka na suho krmo, in**

2.) da se mora lahko prebavno materno **mleko nadomestiti** s priprav-

nimi, **lahko prebavnimi in okusnimi močnimi krmili.**

Če bi bilo tem pogojem še kaj dodati, bi bilo to, da ne smemo v času odstavljanja v nobenem vziru zanemarjati telet. K tem zahtevam je pripomniti kot pojasnilo sledeče:

Pomisliti moramo, da je telečji želodec ustvarjen na poseben način, da je sestavljen iz štirih delov (iz vampa, kapice, devetoguba in siriščnika) in da deluje v prvi dobi izključnega sesanja le zadnji del želodca, takoimenovani siriščnik. Vse tekoče mleko teče naravnost v siriščnik. Vamp, ki zavzema pozneje največji prostor, je pri sesnem teletu docela nerazvit in se začne razvijati šele z uživanjem suhe krme in s pričetkom prežvekovanja. Da se ta del želodca tako daleč razvije, da postane sposoben sprejemati toliko suhe krme, kolikor jo potrebuje mlada žival za svoj obstanek in za svojo rast, je treba nekaj časa. Vamp se mora tedaj najprej zadostno razširiti in usposobiti za prežvekovanje, z vampom vred pa tudi ostali deli četverodelnega želodca, kar se zgodi šele tedaj, ko se mlada žival popolnoma privadi suhi krmi. Od polnega sesanja do same suhe krme je treba tedaj **položnega navajanja** in **časa.**

Že med polnim sesanjem naj se navaja tele na uživanje drobne, fine otave. Od polnega sesanja in maternega vimena pa je odstaviti teleta z ozirom na položaj krave in teleta v dobrih 14 dnevih; dajati je pa teletu še pozneje mlečne ali močne pijače, da je ves prehod kolikor mogoče vblažen in previden.

Druga zahteva je pa ta, da nadomeščamo materno mleko s pripravnimi močnimi krmili. Sama otava ali fino seno ne zadostuje in naj bo še tako dobro in okusno. Gospodarji, ki tako delajo, ravnajo napačno. Pomagati si **moramo z močnimi krmili,** ki so okusna, lahko prebavna in tečna, da se materno mleko čimbolje nadomesti. Poleg beljakovin naj imajo kakor mleko tudi dosti tolščobe v sebi. Taka krmila so **lanena moka** in **lanene tropine,** zdrobljen ali zmleti **oves** in dobri **pšenični otrobi.** To je drugi važni pogoj za dobro odstavljanje telet.

Koliko je te krme pokladati in kako je sicer ravnati pri odstavljanju, povedati hočemo pa v posebnem članku.

PREGOSTA SETEV.

Pregosta strn nam zmeraj slabše obrodi, daje manj pridelka in pridelek, ki je slabše kakovosti. To je tudi povsem naravno! Vsaka rastlina potrebuje svoj prostor, da se lahko pravilno in popolnoma razvije. Če ga manjka, se ne more najugodneje razviti. Če raste žito pregosto, ostanejo rastline bolj šibke in si delajo preveč sence in napotja. Zgodi se tudi, da nam tako žito poleže, kar vpliva še slabše na celo letino. Po takih mestih preraste poleglo žito plevel, kakor n. pr. slak, grašica itd., ki močno ovira vso rast. Še večja škoda se nam zgodi, če imamo med žitom deteljo, ki nam na takih mestih navadno izgine. V krajih in po legah, kjer nam žito rado polega, moramo zaradi tega obračati posebno skrb na to, da ne sejemo žita pregosto.

Pa še ena nezgoda se nam lahko primeri pri žitu, ki raste pregosto, pa naj si bo, da smo ga pregosto vsejali ali pa, da se je pozneje pregosto obrastlo. In sicer pri zimskem žitu .Če pride pregosto zimsko žito pod težko sneženo odejo in če ni zemlja dosti zmrznila, nam gosto žito v tem slučaju najhitreje splesni in segnije.

Vsa ta škoda, ki se nam lahko pripeti pri pregostih setvah, nas opominja, da smo pri setvi žita previdni. Po dosedanjih izkušnjah in sploh tam, kjer imamo močno zemljo, je veliko bolje, da sejemo žito raje nekoliko bolj redko kakor pa pregosto, ker se bolj redko sejano žito popolnejše razvije in daje močnejše rastline, s tem vred pa tudi več pridelka, ne glede na to, da se s tako setvijo obvarujemo tudi vseh drugih zlih posledic, ki se pri gosti setvi tako rade pojavijo. Največ vspeha imajo v tem pogledu gospodarji, ki sejejo žito s strojem. Tam je setev najbolj enakomerna in je v tem slučaju tudi vso gostoto setve najlažje uravnavati. Zato so pa tudi vspehi take strojne setve najugodnejši.

Posebej moram še poudarjati, da se prihrani pri taki setvi tudi največ semena in da se ga pri bolj redki setvi sploh več prihrani kakor pa pri gosti setvi.

Iz vsega sledi torej, da moramo biti pri setvi žita previdni in da ga ne smemo pregosto sejati. Gledati je na to pri zimski setvi, gledati je na to pa tudi pri spomladni setvi, ki se ima v kratkem pričeti.

UMETNA GNOJILA ZA OVES.

Oves pridelujemo navadno brez gnojenja. Uvrstimo ga v kolobarju na zadnje mesto, na njivo, ki ima najmanj gnojilne moči in ki jo je treba za prihodnji sadež na novo pognojiti. Oves je med domačimi rastlinami namreč najmanj potreben in tudi najmanj izbirčen. S svojimi dobro razvitimi koreninami pretakne in preišče vso zemljo in pobere iz nje, kar je še ostalo. Tako si razlagamo, da nam tudi na pustih tleh obrodi in da daje razmeroma boljše pridelke kakor druge rastline.

Seveda je pa oves tudi hvaležen za gnojenje. Če mu gnojimo, mu lahko izdatno povečamo pridelke. Hvaležen je za domača in za umetna gnojila. Ponekod mu gnoje s hlevskim gnojem. Vobče se pa tega ne more priporočati, ker imamo dosti drugih rastlin, ki so gnojenja bolj potrebne in katerim moramo gnojiti, če hočemo kaj prida pridelati. Na močni in gnojeni zemlji nam oves tudi rad poleže.

Če želimo ovsu gnojiti, potem se priporočajo v naših razmerah umetna gnojila, ki vsebujejo pred vsem **dušik** in **fosforovo kislino.** Če nimamo nobenih izkušenj s temi gnojili, naj se delajo poizkusi. Dajmo se na lastne oči prepričati, koliko veljajo taka gnojila za oves in kako se izplača njih uporaba!

Za priboljšek pomagamo ovsu lahko ali samo z apnenim dušikom ali pa z apnenim dušikom in superfosfatom.

Če gnojimo samo z **apnenim dušikom,** ga vzamemo za mernik posetve po 10 do 15 kg. Če leži njiva od jeseni v surovih brazdah, raztrosimo to gnojilo po zadnjem snegu in ko se zemlja zadosti osuši, posejemo oves in ga zavlačimo. Tako zagrnemo hkrati oves in umetno gnojilo.

Če gnojimo tudi s **superfosfatom,** moramo superfosfat pozneje raztrositi, in sicer kot naglavno gnojilo, da ne pride v neposredno dotiko z apnenim dušikom. Za en mernik posetve rabimo v tem slučaju po 20 kg superfosfata.

Če pa njiva za oves ni bila že jeseni preorana in pripravljena, ampak se ima za oves šele sedaj spomladi pripraviti, potem naj se pa apneni dušik najprej raztrosi in podorje. Superfosfat naj se pa v takem slučaju raztrosi pozneje po surovih brazdah, predno sejemo oves.

Kjer imamo peščeno in šotno zemljo, se priporočajo tudi **kalijeva gnojila** za oves.

Pravilno gnojen oves nam daje bogatejše pridelke na zrnju in slami. Zrnje je v tem slučaju težje, slama pa bolj tečna. Kako se pa tako gnojenje v enem in drugem slučaju izplača, to naj pokažejo pa primerjalni poizkusi, ki naj se delajo na njivi in za katere so poklicani pred vsem naši napredni gospodarji.

ZIMSKO ŽITO POD LETOŠNJIM SNEGOM.

Naša zimska strn je utrjena in prestaja zimo navadno dobro, če se je do zime dosti razvila in če je zemlja zmrznila. V nasprotnem slučaju nam pa lahko trpi škodo in nam lahko pod snegom splesni in segnije. To se rado zgodi, če se je žito do zime pregosto obrastlo in če zemlja ni zmrznila in je mraz pod težko sneženo odejo odnehal. Ravno tako nam lahko zima škoduje, če nam sneg predolgo leži.

Letošnja strn ni bila tako ugodno razvita kakor druga leta. Mestoma je bila prav šibka, ker se je zaradi suše slabo razvila, deloma se je pa sploh prepozno sejala. Po drugi strani je pa letošnja zima jako snežena. Posebno ugodnih upov nam zimska strn zaradi tega ne daje. Veliko bo od spomladnega vremena odvisno, kako se bo še razvila in kako bo vspela.

Lahko nam pa letošnja zima tudi škoduje. Snega je padlo povsod veliko in po dosedanjem poteku zime se je bati, da nam bo marsikje predolgo ležal. Danes je že 3. marca in sneg leži še na debelo zunaj po polju. Navadno smo druga leta ob tem času že pridno gibali po njivah in travnikih.

Tudi še ne vemo, kako je z našo zemljo, ali je ostala pod snegom dosti zmrznjena ali ne in je morda odnehala pod varstvom debele snežene odeje. To bi bilo slabo za našo strn, kajti v tem slučaju nimamo nobene pomoči proti zimski pozebi, ki bi v teh razmerah lahko nastala.

Na vsak način se moramo vsaj tega varovati, da nam odsedaj naprej

---

I. ALBREHT:

Krst

Podlogarjeva hiša je stala na samem, dve uri daleč od ljudi, od fare, dve prav debeli uri. In mladi Podlogar je bil tega vesel. Kaj bi s faro in z ljudmi, ko je imel ženico doma, tako zdravo in brhko ženico, da je ne bi zapustil noč in dan. V lepem soglasju so potekali dnevi, v lepšem še noči, nazadnje se je oglasil pri mladih dveh tretji in zavekal.

Bilo je kmalu po božiču, huda zima in volčji mraz.

«Ali ga bomo kar precej krstili, Katra?»

««Moj bog, Štefan, seveda!»»

«Da ne bo zeblo?»

««Le brez skrbi.»»

In mož je bil zadovoljen in žena vesela.

Seveda, zdaj je bilo treba ljudi, je bilo treba fare. Kakor nerad, se je Štefan odpravil na vas.

«Štefančka smo dobili,» je rekel, in boter in botra sta bila kmalu pripravljena. Zmenili so se natanko, vse lepo določili in prihodnjo nedeljo izzbrali za krst.

Boter in botra sta prišla že zjutraj. Srež jima je visel po obleki in tako sta bila premražena, da sta se komaj še gibala.

«Take zime pa še ne.»

«Vojska, vojska je naredila to,» je modroval boter. «Kaj pa mislite! Tako pokanje na vseh koncih in krajih, saj mora biti kaj narobe.»

Vsi so pritrdili botru, a Podlogar, pameten možak, se je oglasil:

«Kar je narobe bomo pa popravili.»

In je postavil prav korenjaško bučo dobrega žganja na mizo.

Zdaj je bilo kmalu vse uglajeno. Boter in botra in tudi babica, vsi so bili zadovoljni. Beseda je tekla gladko in smeha ni manjkalo vmes.

«Le zalijmo ga, da bo bolj rastel,» je menil boter in vsi so ubogali njegove besede.

«Kar je res je pa res,» je sladko hitela babica. «Take hiše ni kmalu, kakor je Podlogarjeva. V dosti krajih sem že bila, pa še nikjer ni bilo tako. Kakor smola so se držali in tiščali, joj, da ne bi kaj — oh no, kaj bom pravila!»

Podlogar je razumel, pohvala mu je bila všeč. Prinesel je še prigrizka, pa spet slivovke in veselja je bilo obilo.

Nazadnje so se odpravili. Podlogar je pripravil sani, zapregel in je ukrenil sploh vse, kar bi moglo poveličati slovesnost.

Bilo je že proti popoldnevu, takole blizu ene, ko so se odpeljali.

«Ta bo gospod, ko se že h krstu kar pelje,» je menila botra, ponosna na malega.

«I, saj bo lahko! Podlogar ima pod palcem.»

«Ej, še sam ne ve, kakšno vrednost ima,» je dejal boter.

Babica je hitela:

«Tak gozd, kajne!»

«Saj rajni oče niso ves čas nič sekali, kaj?» je vprašal boter.

«Nič!» se je odrezal Podlogar. «Štirideset let že ni pela sekira po naših gozdeh.»

Bil je vesel in svetle, prešerne misli so mu rajale in klicale samo blaženo srečo v vas. Štefanček bo rastel, pojde v mesto v šolo, pa bo gospod. In kadar pride domov, hm, še kočije bo treba. Mogoče bo zdravnik, sodnik, ali pa celo minister. On sam ni brez soli, Katra tudi nima slame v glavi —

Pripeljali so se na vas in so krenili v cerkev. Ko je bilo opravljeno, so malo zavili v gostilno.

«Da se otrok pregreje,» je rekla babica.

Nato so se greli do trde teme. Boter in botra sta odmotovilila domov, Podlogar pa se je odpeljal z babico, ki je imela malega v naročju.

Obema je bilo prijetno in tudi Štefanček je bil miren. Počasi je Podlogar popustil vajeti in je zadremal. Babica je hvalila nekaj časa ta lepi krst, potlej pa je zmanjkalo tudi nje.

Pozno v noč je konj obstal pred domačo hišo. Podlogar se je prebudil in je potresel babico.

«No, mati, doma smo.»

««Aha.»»

«Kar brž nesite Štefančka noter, Katra že gotovo težko čaka.»

Babica se predrami, plane, išče, tiplje, a otroka ni.

«Saj ga ni.»

Podlogarja presune kakor blisk. Brž nazaj, luč, in hitro, hitro. Babica je brez besede, zdihuje, joka, toda vse zastonj.

Nočnina ga je vzela.

Podlogar je niti ne sliši. Kakor gora leži groza na njem. Kakor da išče odraslega, tako kliče, vabi in prosi. Na pol pota najde Štefančka.

«Je še živ?»

Babica tiplje, potrese — in mali zaveka.

«Hvala bogu!»

Urno hitita domov. Podlogar da otroka prestrašeni materi in sreča je zopet doma. A krstov, kakor je bil prvi, ni bilo pri Podlogarju nikoli več.

sneg ne bo delal škode s tem, da bi še kaj časa ležal po naših strneh. Celo nevarno bi pa bilo, če bi po snegu padlo še kaj dežja in bi se napravila po vrhu nazadnje še ledena skorja. Pod tako skorjo bi se nam žito v tem času najlažje zadušilo. V enem in drugem slučaju je treba, da sneg po takih njivah, kjer imamo zimsko strn, razrijemo, najsibo s plugom ali okopalnikom, in sneg na ta način prisilimo, da nam hitreje skopni. To se mora zgoditi, predno nas zadene škoda — takoimenovane zimske pozebe, ki ni nič drugega kakor splesnitev in zgnitev mladega žita pod snegom.

Storimo tedaj, kar je v naši moči, da se rešimo snega, če bi imel še kaj časa ležati po našem zimskem žitu! Ob koncu zime nam ne sme delati škode, če se je lahko ubranimo!

Gospodarstvo

ABSOLVENTI KMETIJSKE ŠOLE NA GRMU.

Pogostoma se sliši, da se večina obsolventov kmetijskih šol izneveri svojemu poklicu in se je grmski šoli često očitalo, da vzgaja le žandarje in financarje. Poizvedbe, ki so se pravkar vršile, so pokazale, da so to le klevete. V zadnjem desetletju je dovršil kmetijsko šolo na Grmu 201 učenec. O šestnajstih se ni moglo poizvedeti, kakšen poklic so si izbrali. Glede ostalih 185 se je poizvedelo, da se jih peča s **kmetijstvom** 157, torej 85 odstotkov. Od teh je v državni kmetijski službi 10 absolventov (5 odstotkov), in sicer skoraj polovica izven Slovenije, ostalih 7 se pa še nadalje šola na zavodu. Vseh ostalih 133 absolventov, torej 72 odstotkov, se peča s kmetijstvom na **domačem posestvu** in so mnogi znani kot marljivi gospodarji in pospeševatelji kmetijskega napredka.

Od ostalih 20 absolventov jih je umrlo 19, in sicer razen dveh vsi v vojni, eden se pogreša, eden je zblaznel, eden je vojak, eden v državni službi kot okrajni tajnik, eden v privatni službi v Beogradu in štirje so odšli v Ameriko. Te številke govore dovolj jasno, kako velikega pomena so naše kmetijske šole za kmetijski napredek v naši domovini in da vršijo v polni meri svojo važno kulturno nalogo.

SLUŽBE NA DRŽAVNEM POSESTVU BELJE.

«Domovina» je objavila inserat, v katerem sporoča ugledno «Državno dobro Belje» v Baranji, da mu je potreba večjega števila delavcev, in to nadkravarjev, kravarjev, volarjev, kurjačev pri parnih plugih itd. Direkcija veleposestva nam je poslala o življenjskih razmerah na posestvu sledeča pojasnila:

Oni, ki so sprejeti kot stalni delavci na poljedelskih distriktih, so podeljeni v štiri razrede.

I. razred, to so kočijaši, konjarji, volarji, kravarji, delavci pri parnih plugih, čuvarji živine in polj, se deli po letih službe in sposobnosti v devet oddelkov. Plača je v naravi in v denarju. Plača v naravi je za vse oddelke enaka, in sicer: stanovanje (ena soba in kuhinja), 1200 klafter polja, 1200 kg pšenice, 200 kg ječmena, 400 kg koruze, 24 kg soli in 12 m³ trdih drv, 730 l mleka na leto. Potem ima pravico, da redi eno svinjo z vsem pomladkom ter perutnine do 50 komadov. Vsak teden lahko dobi 2 kg mesa po Din 1.50 in na leto 24 l petroleja za polovično ceno. V denarju dobijo: oddelek 1.) 600 Din, 2.) 650 Din, 3.) 700 Din, 4.) 750 Din, 5.) 800 Din, 6.) 850 Din, 7.) 900 Din, 8.) 950 Din, 9.) 1000 Din na leto.

II. razred, to so podnadzorniki, čuvarji skladišč, vodje parnih plugov, kurjači, vinogradniki, kletarji, se deli v štiri oddelke. Prejemajo v naravi isto kot I. razred, samo drv 20 m³, ker imajo uslužbenci v tem razredu po dve sobi in kuhinjo. V denarju pa dobijo v oddelku 1.) 1600 Din, 2.) 1800 Din, 3.) 2000 Din, 4.) 2200 Din na leto.

III. razred, to so nadzorniki, mašinisti parnih plugov, skladiščniki itd. se deli v tri oddelke. V naravi dobijo isto kot drugi razred, v denarju pa 1.) 3200 Din, 2.) 3400 Din, 3.) 3600 Din.

IV. razred (v tem so višji nadzorniki, gazde, poslovodje, vinogradniki, kovači mojstri itd) se deli v tri oddelke. V naravi dobijo isto kot II. razred, v denarju pa po oddelkih: 1.) 5200 Din, 2.) 5600 Din, 3.) 6000 Din letno.

Dobro bi bilo, da se oni, ki so sposobni za ta dela in nimajo primernega mesta, javijo za službo.

= **Obtok papirnatega denarja v naši državi.** Po izkazu Narodne banke SHS je bilo dne 15. t. m. v obtoku za 4 milijarde 641 milijonov 277 tisoč 575 dinarjev papirnatega denarja. Od 8. do 15. t. m. se je množina denarja v obtoku povišala za 1 milijon 36 tisoč 60 dinarjev.

= **Vrednost našega denarja.** Dne 25. februarja se je dobilo: 1 dolar za 325 kron, 100 nemških mark 151 naših kron, 100 laških lir za 1675 naših kron, 100 avstrijskih kron za 5 naših kron 35 vinarjev, 100 češkoslovaških kron za 575 kron.

= **Konjski sejmi v Ljubljani ukinjeni.** Pokrajinska uprava v Ljubljani je ukinila ljubljanske konjske sejme zaradi slinovke.

= **Cene živini naraščajo.** Pretekli teden so cene živini zopet silno narastle. Vzrok temu je preveliko izvažanje naše živine in pa padanje naše valute, vsled česar se manjša vrednost našega denarja. Tekom zadnjih šest tednov se je podražila živina pri nas za 40 odstotkov. Na Hrvatskem se je pretekli teden plačevalo za živo živino (za 1 kilogram): prvovrstni voli 44 do 46 kron, drugovrstni voli 33 do 35 kron, krave 14 do 17 kron, prvovrstne svinje 58 do 60 kron, drugovrstne svinje 52 do 54 kron.

= **Žitne cene na Hrvatskem.** Pretekli teden so cene žitu zopet občutno narastle. Pšenica se je tržila po 1750 do 1850 kron za sto kilogramov, rž 1400 do 1450 kron, slavonski in sremski oves 1360 do 1380 kron, moka v Bački št. 0 kilogram po 25.70 do 26 kron. Zaradi teh pretiranih cen sta prodaja in izvoz vedno slabša.

= **Izvoz konj iz naše države.** Glasom poljedelskega ministrstva je zopet dovoljen izvoz 6000 lahkih konj in sicer 4000 lahkih konj iz Vojvodine preko carinarnice Bezdani in 2000 lahkih konj preko sledečih carinarnic: Caribrod 150, Gjevgjelije 300, Bitolj 100, Bakar 300, Gornja Radgona 250, Maribor 200 in Rakek 700.

= **Živina v naši državi.** Po podatkih poljedelskega ministra je število živine v naši državi sledeče: konji 1,050.578, goveda 4,752.226, ovce 6,749.667, svinje 3,268.603.

= **Uvoz kož v Francijo dovoljen.** Naše ministrstvo trgovine in industrije javlja, da je po rešenju francoskega poljedelskega ministrstva dovoljen uvoz kož v Francijo, in sicer samo sirovih in svežih kož.

= **V svrho regeneracije ribjih voda in povzdige ribarstva v Sloveniji** bo Pokrajinska uprava (oddelek za kmetijstvo) tudi letos oddajala postrvji zarod iz ribjega vališča na Bledu, ko postane sposoben za izpuščanje v proste vode. Cena 35 Din za 1000 zaroda loko Bled. Ker je množina zaroda omejena, sprejema oddelek za kmetijstvo naročila samo do dne 20. marca 1921.

= **Vinogradništvo v Sloveniji.** V Sloveniji je 33.000 ha vinogradov, v katerih se pridela povprečno 450 tisoč hektolitrov vina.

= **Zabrana izvoza vseh valut.** Finančno ministrstvo je sklenilo, da se zabrani izvoz vseh valut (denarja) iz države.

= **Naše železnice.** Naša država ima 9.285 kilometrov železnic. Od tega odpade na državne železnice nad 8000 kilometrov, na zasebne pa 1200 kilometrov. Na državnih železnicah je zaposlenih 80.000 uslužbencev, na zasebnih pa 15.000. Državne širokotirne železnice razpolagajo s 1392 lokomotivami in 28.560 vagoni, ozkotirne s 431 lokomotivami in 7298 vagoni. Proge 70 cm premera v Južni Srbiji imajo 174 lokomotiv in 741 vagonov. Zasebne železnice imajo 458 lokomotiv in 6742 vagonov. V celem se nahaja torej v naši državi 2475 lokomotiv in 43.269 vagonov.

= **Koliko bankovcev ima Avstrija.** V zadnjem tednu meseca januarja je narastla množina avstrijskih bankovcev v prometu za 23 milijard in 852 milijonov na 227 milijard in 15 milijonov avstrijskih kron. Kovinska podloga je istočasno znašale le 2,507.846 avstrijskih kron. Avstrijci tiskajo denar kar na debelo.

= **Poljedelstvo v Bolgariji.** Po pred nedavnim časom uradno objavljenih podatkih je bilo okrog 83 odstotkov vse bolgarske zemlje, to je 7,982.451 hektarjev, gospodarsko izkoriščene. Od tega odpade okrog 45 odstotkov na njive, okrog 36 odstotkov na gozdove, okrog 11 odstotkov na pašnike, ostanek pa na travnike, vinske gorice, sadne vrtove, za gojenje vrtnic itd. V zasebni lasti je 4,630.000 hektarjev zemlje, 2,420.000 hektarjev je last občin, ostanek odpade na cerkve, samosta-

V uradu

(Ruski spisal A. Čehov.)

Bilo je okoli poldneva. Veleposestnik Boldirev, velik mož z nakratko ostriženimi lasmi in zelo bulečimi očmi, je slekel površnik, si obrisal s svilenim robcem čelo in stopil v sodnijski urad, v katerem je škripalo lepo število peres po papirju.

«Nekaj bi rad vprašal. Kje bi bilo mogoče?» je nagovoril vratarja, ki mu je prišel nasproti. «Nekatera navodila bi rad dobil in prepis neke odredbe.»

«Prosim, izvolite tja h gospodu, ki sedi ob oknu!» mu je odvrnil vratar in pokazal proti oknu čisto v ozadju.

Velepostnik Boldirev se je podal k omenjenemu oknu. Tam je sedel pri zeleni mizi, ki je bila, po črnih pegah sodeč, bolna na tifusu, mlad mož s štirimi pokoncu stoječimi šopi las na glavi, z dolgim, s pegami posejanim nosom, v ozki uniformi. Svoj kljukasti nos je vtaknil v neko knjigo in pisal. Krog desne nosnice se je sprehajala muha, mladi mož je našobil spodnjo ustnico, potisnil jo naprej in pihnil pod nos, kar je dalo njegovemu obrazu posebno ostuden izraz.

«Ali Vam smem...» ga je nagovoril Boldirev, «eno samo vprašanje o moji zadevi. Moje ime je Boldirev. Tudi bi rad imel prepis odredbe z dne 2. marca.»

Uradnik je pomočil pero v črnilo in pogledal, če ni morda preveč črnila na peresu. Ko se je uveril, da s peresa ne bo kanilo, je mazal dalje po papirju. Spodnja ustna se je zopet pomaknila naprej, toda ni mu bilo treba pihniti, ker se mu je muha vsedla na uho.

«Ali Vam smem staviti vprašanje?» je dejal po preteku ene minute Boldirev še enkrat. «Jaz sem veleposestnik Boldirev...»

«Ivan Aleksejevič!» je zaklical uradnik nekemu, kot bi Boldireva niti ne bil opazil. «Reci trgovcu Jalikovu, če pride, da mora nesti prepis izjave na policijo! Stokrat sem mu že rekel to!»

«Jaz sem prišel v zadevi glede dedičev grofice Guguline», je jecljal Boldirev. «Zadeva Vam je znana. Prosim Vas pač vljudno, da me poslušate!»

Uradnik je ujel, ne da bi se brigal za Boldireva, muho na svoji ustnici, jo opazoval v roki in vrgel proč. Boldirev se je vseknil s šumom v žepni robec. Tudi to ni pomagalo. Uradnik ga še slišati ni hotel. Tako sta potekli dve minuti molčanja. Boldirev je vzel papirnat rubelj iz svoje denarnice in ga položil na odprto knjigo pred činovnika. Ta je zgrbančil čelo, potegnil knjigo k sebi in jo zaprl.

«Eno samo vprašanje... Rad bi vedel, s kakim utemeljevanjem so dediči kneginje Guguline... ali smem motiti?»

Uradnik je vstal, zatopljen v lastne misli, popraskal se na komolcu in stopil k omari, da bi vzel nekaj iz nje. Ko se je zopet vrnil k mizi, je segel po knjigi; na njej je ležal zopet en rubelj.

«Samo en trenutek... Neko vprašanje v zadevi... samo...»

Uradnik ni slišal, temveč je pričel nekaj prepisovati.

Boldirevu je potemnel obraz, obupno je pogledal na vso čečkajočo družbo. Tu pišejo, pišejo! je pomislil in vzdihnil. Naj vzame vrag vse skupaj!

Šel je od mize proč, se ustavil sredi urada in brezupno povesil roke. Vratar, ki je prišel mimo, je zapazil obupen izraz na njegovem obrazu, stopil bližje k njemu in ga vprašal tiho: «Kako je? Ste kaj zvedeli?»

«Vprašal sem, toda noče odgovoriti.»

«Dajte mu vendar tri rublje!» je šepetal vratar.

«Dal sem mu že dva.»

«Dajte mu torej še enega!

Boldirev se je vrnil k mizi in položil zopet en rubelj na odprto knjigo.

Uradnik je potegnil knjigo k sebi in prelistal par listov, naenkrat pa je pogledal kot slučajno na Boldireva. Nos se mu je zasvetil, postal rdeč in se upognil vsled smeha, ki je legel uradniku na usta.

«No, kaj pa želite?» je vprašal.

«Rad bi stavil neko vprašanje v zadevi... Moje ime je Boldirev.»

«Prav, prav! V zadevi glede dedičev kneginje Guguline? Dobro! Torej, kaj želite, da izvem natančnejše?»

Boldirov mu je razložil svojo prošnjo.

Uradnik je prišel v živahne kretnje, kakor bi bil prišel drug duh v njega. Odgovoril je na stavljeno vprašanje, preskrbel prepis odredbe, ponudil stol, vse tekom enega trenutka. Pričel je celo razgovor o vremenu in vprašal po letini. Ko je Boldirev odhajal, ga je spremil po stopnicah, pri tem se vljudno smehljal in se delal, kot bi se hotel vsak trenutek prikloniti pred prosilcem. Boldirev je imel pri tem neprijeten občutek in notranjemu nagonu sledeč, je vzel iz žepa rubelj in ga ponudil uradniku. Ta se je priklonil vljudno ter vzel bankovec s spretnostjo žepnih tatov, tako da ga je bilo videti le en trenutek.

«To so ljudje...» si je mislil veleposestnik Boldirev, ko je stopil na cesto. Postal je za hip in si obrisal z robcem potni obraz.

ne, okraje itd. Medtem ko se je obdelovanje zemlje na poljedelstvo od zadnjega desetletja 19. stoletja znatno zvišalo, je izkoriščevanje gozdov in pašnikov ter gojenje vrtnic (rožno olje) nazadovalo.

= **V Zedinjene države smo izvozili** v preteklem letu blaga v vrednosti 123.000 dolarjev. Največ smo izvozili v Zedinjene države nekega cvetja za izdelavo praška proti mrčesu.

= **Žetev v Nemčiji.** Lanskoletna nemška žetev znaša: 994.000 vagonov pšenice, 194.000 vagonov ječmena, 500.000 vagonov ovsa. Pridelek krompirja je znašal 2,615.000 vagonov.

Beležke

+ **V demokratski klub poslancev v Beogradu** so se zopet vrnili vojvodinski poslanci dr. Valetić, Žarko Jakšić in Živojin Janka-Sidac.

+ **Proti rušenju države.** Zagrebški «Hrvat» je prinesel te dni pod naslovom «Hrvatski narod in genovska konferenca» proglas, ki je bil poslan predstavnikom vseh držav, ki bodo zastopane na genovski konferenci. V tem proglasu se zahteva v imenu 63 poslancev hrvatskega bloka, da so Hrvati na konferenci v Genovi zastopani v skupnem zastopništvu naše države posebej. Proglas je podpisan od Radića, dr. Košutića in dr. Drinkovića. Iz tega proglasa je razvidno, da hočejo radićevci in njihovi zavezniki zastopati Hrvate na genovski konferenci kot narod, ki Jugoslavije ne priznava. Proti temu početju blokaških blodnikov so se vršila po dalmatinskih mestih burna protestna zborovanja, ki so zlasti obsojala dejstvo, da je proglas podpisal tudi Dalmatinec dr. Drinković. Dalmatinski Hrvati odločno obsojajo veleizdajalsko početje svojih sorojakov okoli Radića, dr. Drinkovića in celo dr. Košutića, ki je znan madžaron.

+ **O stvarni kritiki.** Sedaj draginja, sedaj nizko stanje valute, sedaj to, sedaj ono, vse pride klerikalcem prav, da se vrže poleno na demokratsko stranko, kot da je ta kriva, da je pri nas tako. Klerikalci to svoje ostudno nedostojno blatenje nasprotne stranke označujejo s stvarno kritiko, ki da je potrebna, da se razmere zboljšajo. Pri nas je slabo, to je res. Krivi pa so v prvi vrsti oni, ki hujskajo proti vsemu, kar pride dobrega ali slabega iz Beograda, sami pa ne pomagajo pri gradnji države, temveč jo še rušijo. To ni stvarna kritika, ki je gotovo potrebna, to je navadno lopovsko hujskanje, s katerim se hoče pri neukih ljudeh delati reklama za lastno stranko. Sedaj takšno hujskanje obeta uspehe, ker je ljudstvo nezadovoljno in išče krivce tega stanja. Pa ti pride potuhnjen klerikalec in kriči: «Demokrati so na vladi, oni so krivi zla.» Kakšnega kalina bodo na take limanice ujeli, mislečega človeka pa ne, ker ta ve, da se danes demokrati w Beogradu v sami vladi borijo z vsemi silami za to, da se napravi v državi red, da se pametno gospodari in varčuje. Seveda ne prodere vsakokrat demokratska zahteva, ker demokratje niso sami v vladi, temveč z radikalci, muslimani in samostojnimi kmeti. Demokrati tudi niso stranka, ki bi se bala obsojati delo lastnih pristašev, ako ti ne delajo tako, kot je prav. Podlo blatenje demokratske stranke je od strani klerikalcev najmanj opravičeno. Klerikalci, ki po svojih listih udrihajo vse križem po demokratih, nimajo pokazati nobenega pozitivnega delovanja za državo, kvečjemu, če smatrajo, da je surova pisava nekaterih klerikalnih listov pozitivno delo za narod in državo.

+ **Ali je mariborska «Straža» slovenski list?** Ne! Slovensko je sicer pisan, a imenoval bi se prav lahko tudi «Balkanska kronika» ali pa «Albanski kljukec». «Straža» namreč prinaša večinoma dogodke iz srbskih krajev. To pa seveda ne pomeni, da čuti «Straža» tako silno jugoslovansko, da ji je vseeno Skoplje, Beograd, Zagreb, Ljubljana ali Maribor, ker so med tistimi dogodki le žalostni, vesele pa previdno zamolči. Z eno besedo: «Straža» sistematično vzbuja mržnjo proti Srbom. Zakaj ne piše «Straža» kaj več o naših pijancih, tatovih itd. Tudi pri nas se dogajajo zločinski dogodki. Brez lopovov ni prav noben narod na svetu. Celo «Stražino» početje je lopovsko.

SMRTNA OBSODBA PRED LJUBLJANSKO POROTO.

V pondeljek dne 27. februarja se je moral zagovarjati pred ljubljansko poroto Anton Jalen, krojač in gostilničar s Poljanske ceste v Ljubljani, zaradi umora računskega nadsvetnika Avgusta Zajca.

Obširna obtožnica navaja, da je obtoženec sin kmetskih starišev z Gorenjskega in da je prišel kot izučen krojač v Ljubljano, kjer se je po smrti svoje prve žene oženil z M. Dežmanovo, ki je bila teta umorjenega nadsvetnika Zajca. Obtoženec je prevzel leta 1910. skupaj s svojo ženo gostilno v hiši umorjenega Zajca na Poljanski cesti. Med njim in hišnim lastnikom so nastale kmalu razprtije, deloma zasebnega, deloma političnega značaja. Leta 1918. je Zajc odpovedal Jalenu gostilniške prostore. V naslednjih letih stanovanjske bede mu je ponovno zvišal najemnino in mu pisal več pisem, ki so Jalena silno razburjala. Leta 1921 v mesecu novembru je prejel Jalen od Zajca pismo, v katerem mu naznanja novo povišanje najemnine. Ko je dobil naslednjega dne še eno tako pismo, ga je tako razburilo, da ga je neprečitanega raztrgal. Dne 7. novembra je sledilo nato tretje pismo, s katerim je Zajc ponovno zvišal stanarino. To je tako razpalilo staro sovraštvo, da je Jalen sklenil umoriti Zajca. Z dolgim kuhinjskim nožem je Jalen zadejal Zajcu osem silnih sunkov, ki so povzročile takojšnjo smrt napadenega.

Po prečitanju obtožnice je bil zaslišan obtoženec Jalen. Na vprašanje, ali se čuti krivega, je odgovoril s tihim, a jasnim glasom: «Ne gospod!» Jalen je nadalje izjavil, da je bil oni usodepolni dan tako razburjen, da ne ve nič določnega povedati. Po zasliševanju prič in sodnih izvedencev je sodni dvor stavil porotnikom vprašanje: Jeli obtoženec Jalen kriv hudodelstva uboja, ali pa je izvršil svoje dejanje v duševni zmedenosti.

Porotniki so z 11 proti enemu glasu potrdili prvo, da je obtoženec kriv hudodelstva umora. Na podlagi porotniškega izreka je sodni dvor po kratkem posvetovanju obsodil Antona Jalena na smrt na vešalih.

Po razglasitvi obtožbe, ki jo je poslušal obsojeni Jalen docela mirno, je rekel k porotnikom: «Hvala lepa, gospodje porotniki.»

Novosti

* **Zdravstveno stanje ministra dr. Žerjava** se je koncem prejšnjega tedna obrnilo zopet nekoliko na bolje. Zdravniki upajo, da bo mogel bolnik tekom 10 dni zapustiti posteljo.

* **Kralj Aleksander I. poveljnik romunskega polka.** Ob priliki zaroke našega kralja z romunsko princezinjo Mariolo v Bukarešti je ponudil romunski kralj Ferdinand kralju Aleksandru poveljstvo nad 9. romunskim polkom gorskih strelcev.

* **Kraljevo darilo mestu Splitu.** Kralj Aleksander I. je daroval iz svojega lovišča splitski mestni občini 20 fazanov, da jih spusti v lovišče «Marjan». Splitska občina je v znak zahvale povabila kralja na prvi lov.

* **Srebrno poroko** je obhajal dne 21. februarja v krogu svoje družine g. Janko Kralj, vladni kanclist v Litiji. Še mnogo let!

* **Otroških zavetišč** je v naši državi 155; od teh 56 državnih in 99 zasebnih, ki pa jih tudi podpira država. V vseh zavetiščih je nad 10.000 otrok.

* **Koliko nepismenih je v Srbiji.** Ugotovljeno je, da je med moškim prebivalstvom v Srbiji 67 odstotkov, med ženskim pa celo 93 odstotkov takih, ki ne znajo ne brati ne pisati. To je pred vsem posledica sedem let trajajoče vojne, ker so bile vse šole zaprte in je bilo vse prosvetno delovanje ustavljeno.

* **Koroški Slovenci zahtevajo svoje pravice.** Posebno odposlanstvo neodrešenih koroških Slovencev se je pred kratkim podalo k osrednji vladi na Dunaju in ji predložilo zahteve koroških Slovencev glede šolskih in prosvetnih vprašanj. Odposlanstvo sta vodila češka poslanca Klimeš in Machat.

* **Povodna letala za našo mornarico.** V Kotoru je nedavno prevzela naša mornariška komisija pet povodnih letal, ki so bila naročena v Italiji že pred dvemi leti. Sedaj ima naša bojna mornarica 40 povodnih letal.

* **Židovska stranka v Jugoslaviji.** V Novem Sadu snujejo Židje svojo lastno stranko, ki ima namen združevati vse Žide cele Jugoslavije. Vseh Židov v naši državi je 150.000, največ v Vojvodini in v Zagrebu.

* **Šolstvo v Bosni.** V Bosni in Hercegovini je 548 osnovnih šol; od teh je 52 narodnostnih, 28 verskih, vse ostale so pa državne. Vsega učiteljstva je 1238, a otrok 69.000. Od šoloobveznih otrok je vpisanih v šole le 24 odstotkov.

* **Šolstvo v Gorici.** Našim neodrešenim bratom reže «mati» Italija prav po mačevsko kruh. Vkljub temu, da je v Gorici toliko tisočev Slovencev, ni do sedaj v mestu niti ene slovenske šole odprte. Sicer pa Italija sploh zanemarja šolstvo, kar je zlasti razvidno iz tega, da je v Gorici samo šest ljudskih šol in štiri otroški vrtci, dočim je istotam kar 173 gostiln, 14 barov, 14 kavarn in 32 vinotočev.

* **Županske volitve v zasedenem ozemlju.** V Klancu v Istri je izvoljen za župana posestnik in gostilničar Anton Žerjav, v Podkraju na Vipavskem posestnik Matija Trkman, v Medani posestnik Gradnik, brat pesnika drja. Alojzija Gradnika.

* **Močen potresni sunek** z votlim bobnenjem se je čutil v Središču na dan 22. februarja pred polnočjo.

* **Potres pri Mariji Snežni.** Dne 23. februarja malo pred polnočjo je bil pri Mariji Snežni mal potres. Občutila sta se dva sunka od zahoda proti vzhodu.

* **Človek s tremi imeni poneveril 84.000 kron.** Neki Karel Korečki, ki je bival v Zagrebu pod imenom Dragotin Hauptman ter bil nameščen kot blagajnik pri podjetju «Transjugo», je poneveril tam 84.000 kron in pobegnil v Gradec pod imenom Josip Loffler. Navzlic temu pa so moža prijeli in našli pri njem še 66.000 kron.

* **Enajstkrat oženjen.** Turčin Huso Kubur se je nedavno v Sarajevu enajstič oženil. Od njegovih prejšnjih žen ga ni nikdar ločila smrt žene, ampak vedno le zakonska ločitev pred sodiščem. Toda tudi enajste žene se je prav kmalu naveličal in si je zaželel že dvanajste, da bi tako dosegel cel tucat. Toda to pot mu ni bila sreča mila. Namesto, da bi on ženo, brcnila je žena njega iz stanovanja, kajti bila je silno močna in odločna. Vsled vpitja in krika, ki je nastal v stanovanju, so se začeli zbirati na ulici ljudje in med tem je Huso Kubur že priletel na ulico, a njegova enajta žena Fatima je srdito zaloputnila vrata za njim. Vsled te sramote je Huso izginil iz Sarajeva. Najbrže ga je tudi minila volja iskati si dvanajsto ženico.

* **Žena obsojena na smrt, ker je umorila svojega moža.** Antula Tenkas iz šibeniške okolice v Dalmaciji je utopila svojega moža v morju, ko ga je poprej udarila s kamnom po glavi, da se je onesvestil. Nedavno se je vršila v Šibeniku proti morilki porotna razprava in je bila obsojena na smrt.

* **Velik požar v Mariboru.** V nedeljo je v Mariboru uničil ogenj paromlin dr. Franza v bližini tovornega skladišča na glavnem kolodvoru. Kako je ogenj nastal, se ne ve. Pri gašenju so bili na licu mesta najprej vojaki, nato so prišle požarne brambe, ki so požar omejili, da se ni vžgalo tudi tovorno skladišče, kjer se je nahajala velika množina bencina, a na železniškem tiru so stali vagoni polni streliva, namenjenega za Grčijo. Ko bi se vse to vnelo, bi bilo mariborsko predmestje s kolodvorom in skladiščem vred danes strašno pogorišče. Škoda znaša po dosedanji cenitvi nad 100 milijonov kron. Istočasno, ko je uničeval požar Franzov paromlin, je začelo goreti tudi v konzumu na Ruški cesti. Toda gasilci so ogenj takoj pogasili.

Iz raznih krajev

* **V Novem Vodmatu pri Ljubljani** je umrl Andrej Trškan. N. v m. p.!

* **V Dolnicah pri Št. Vidu nad Ljubljano** je umrl posestnik Valentin Weber. Blag mu spomin!

* **V Kamniku** sta padla pri pribijanju strešne lepenke raz strehe dva delavca. Josip Zajc, delavec v tovarni «Titan», je pri padcu dobil težke notranje poškodbe, dočim je ostal njegov tovariš le slučajno nepoškodovan.

* **V Sneberjih** sta se prepirala v Lužarjevi gostilni neki oče in sin. Franc Majhen, kovač na glavnem kolodvoru v Ljubljani, se je na potu proti domu ustavil v omenjeni gostilni in se je pri prepiru med očetom in sinom postavil na stran očeta, kar je sina tako ujezilo, da je zgrabil sifonsko steklenico in ranil z njo Franca Majhna po glavi.

* **V Zapužah** so ukradli Josipini Kožuh neznani tatovi za 22.000 kron obleke in perila.

* **V Zgornjem Berniku** se je pri podiranju bukev ponesrečil Matija Cepuder. Neka bukev mu je padla na roko in mu jo zmečkala.

* **V Št. Janžu na Dolenjskem** je umrla ga. Anica Majcen, soproga tamošnjega župana in svakinja poslanca g. Majcena. N. p. v m.!

* **V Prevojah pri Kamniku** je pogoltnila Ivana Homar, dninarica, v spanju umetno zobovje. Morala je oditi v bolnico.

* **V Košani na Notranjskem** je umrl župnik Anton Abram v starosti 47 let. N. v m. p.!

* **V Št. Rupertu pri Mokronogu** je bilo vlomljeno v trgovino in so vlomilci odnesli blaga v vrednosti 13 tisoč kron.

* **Na Jesenicah** je padel Anton Klinar, dninar, na stopnicah in se je poškodoval po rebrih.

* **V Škofji Loki** je padel Janko Pokorn, 3letni sin ondotnega kovača,

iz postelje in si je pri padcu zlomil desno nogo.

* **V Olševku je bilo ukradeno** Francu Juvanu zlatnine in srebrnine v vrednosti 4128 kron.

* **Na Mrzlem vrhu** je bil ustreljen doslej neznan tihotapec, ki na klic obmejne straže ni obstal, marveč se spustil v beg. Vojak je streljal za tihotapcem ter ga zadel v glavo. Tihotapec je obležal na mestu mrtev.

* **V Mahorah pri Sp. Idriji** v zasedenem ozemlju so našli v zaklenjeni hiši s sekiro ubito 54letno vdovo Marjano Gostiša, in njenega 85letnega tasta Matevža Gostišo. Hiša je bila izropana. Roparski morilec je najbrže pobegnil v Jugoslavijo.

* **V Laškem** so našli v župni cerkvi v cunje zavitega, 4 mesece starega otroka, ki ga je neznana mati zapustila. Otročiča so oddali v rejo, po materi pa se je odredilo poizvedovanje.

* **V Solčavi** je žagar Ivan Klemenšek zašel z desno roko v cirkularno žago, ki mu je močno poškodovala prste.

* **Na Dobrovi pri Brežicah** je umrla mati narodnega poslanca Ivana Deržiča. N. v m. p.!

* **V Šmartnem pri Slovenjgradcu** je dne 19. februarja na nekem plesu v Juričevi gostilni zabodel z nožem gostilničarjev sin Rudl Gabršček svojega bratranca Friderika v hrbet. Rana je nevarna. V dotični gostilni je bilo že mnogo pretepov.

* **V Slovenjgradcu** sta se poročila gostilničarka v hotelu «Beograd» gospodična Julka Urbanc iz Ribnice na Pohorju in g. Hinko Vidmar iz Ruš.

* **Pri Sv. Petru pod Sv. Gorami** je obiskala posestnika Martina Bovho neka Franja Mraz ter si pri njem izprosila prenočišče. Z zgodnjim jutranjim mrazom je pa neopaženo izginila tudi Franja Mraz in z njo gospodarjevega perila za 10.000 kron.

* **Pri Mali Nedelji** je umrl v 89. letu starosti Martin Klemenčič, oče Ivana Klemenčiča, nadučitelja na mestni dekliški osnovni šoli v Ptuju. N. v m. p.!

* **V Št. Vidu pri Grobelnem** je zločinska roka zažgala hlev posestnika in konjskega trgovca Antona Sivka. Ogenj se je brzo razširil in uničil popolnoma gospodarsko poslopje s krmo in gospodarskimi stroji vred. Škoda znaša več stotisoč kron.

* **V Poljčanah** je umrl dne 23. februarja trgovec, posestnik in župan Fran Vodenik. Zapušča ženo in štiri otroke. Blag mu spomin!

* **V Sovodnjah pri Gorici** je umrl Franc Rojec, občinski komisar in ustanovitelj tamkajšnje hranilnice.

* **V Kredu** je izvoljen za župana Ivan Cenčič iz Starega Sela.

Po svetu

s **Iz «kulturne in prosvitljene» Italije.** V Vincenci v Italiji je odkrilo redarstvo «zavod», kjer so ozdravljali noseče žene in dekleta proti visokemu plačilu. «Zavod» sta imela neki bivši kurjač in njegova žena, za operaterko pa je bila nastavljena neka babica. Ta «zavod» je posloval že nad osem let ter je bilo na ta način pomorjenih na tisoče otrok.

s **Obglavljenje morilca žensk Landruja.** Te dni je bil obglavljen v Versaillesu znani pred kratkim na smrt obsojeni morilec žensk Landru. Landru je šel v smrt popolnoma mirno in je obdržal mir prav do konca, ko mu je giljotina odrezala glavo. Da je nedolžen, je zatrjeval do zadnjega konca, dasi se mu je krivda pri sodnijski obravnavi popolnoma dokazala.

Naročajte in širite „Domovino"!

Zanimivosti

PODMORSKI PREDOR.

Vsi dosedanji predori na svetu se bodo izkazali kot smešno male luknje, če se bo zgradil predor med Evropo in Afriko pod gibraltarsko morsko ožino. Francoski in drugi inženjerji so začeli o stvari resno razmišljati in delajo se že načrti.

Če se udejstvi ta namera, bo stvar izredno velikega pomena za zapadno Evropo in Afriko. Zgradila bi se na primer takoj železnica, ki bi vezala Tanger na severu Afrike s skrajno točko na jugu Afrike. Ta železnica bi tako odprla civilizaciji pot v osrčje Afrike. Na severu bi bila takoj zvezana z rečenim predorom, tako da bi vlaki vozili iz Pariza direktno v južno Afriko. Toda to odpira še druge možnosti. Takemu predoru bi takoj sledil podmorski tunel med Anglijo in Francijo, kar bi bilo v primeri z gibraltarskim predorom še lažje izvršljivo. Anglija bi tako lahko pošiljaja po železnici blago v svoje južnoafriške kolonije.

Nikakega razloga ni, da bi se načrt v bodočnosti ne izvedel. Predor bi bil globoko pod morskim dnom. Na najglobokejšem mestu znaša vodna globočina 125 metrov. Dva načrta se proučujeta sedaj. V bistvu sta si skoro enaka in iz njih je razvidno, da bi dolgost predora znašala okoli 26 milj. Predor bo imel obliko cevi, katere notranji premer bo meril okoli šest metrov.

Tako se bo započelo z najnatančnejšim proučevanjem tamošnjega morskega dna, ki je doslej še malo znano. Če bi se na dnu našle kake zapreke, bi delo ne bilo mogoče. Tako se je n. pr. delal že v letu 1886. načrt, da se napravi predor med italijanskim otokom Sicilijo in Italijo. Toda vsi načrti so padli v nič, ko je mesinski potres leta 1903. dokazal da se na dnu tamošnje morske ožine nahajajo globoke razpoke.

SKRIVNOSTNA IZNAJDBA.

«Iznajdba, ki bo napravila popolnoma nov red na svetu».

Tako je izjavil mlad ameriški učenjak, profesor Rota, ki pravi, da je odkril skrivnost takozvanega teluričnega (zemeljskega) električnega toka.

«S pomočjo moje iznajdbe», pravi profesor, «je mogoče uničiti vsako bojno ladjo v vsakem trenutku».

«Moja iznajdba bo koristila človeštvu, ker bo pospešila hitrost prevožnje blaga ali oseb, najsibo v zraku, na morju ali na zemlji».

«Tako se bo na primer lahko poslal preko morja v stroju po zraku težak tovor blaga, ne da bi bila potrebna na stroju navzočnost kakega človeka. In ta stroj bi letel po zraku s pomočjo moje iznajdbe do 400 milj na uro. Zračno letalo bi se dvignilo do poljubne višine, nato letelo v svojo smer ter nato lahno in varno pristalo natančno na mestu, katero bi se vnaprej označilo.

Brezžične brzojavke bodo s pomočjo moje iznajdbe dosegle vsako daljavo ter bodo dospele točno na označeno osebo.

Ta telurična sila, ki bo švigala po zraku, bo dala stanovalcem v hišah sijajnejšo in boljšo razsvetljavo kakor so jo kdaj pričakovali.

O eksistenci te telurične sile, ki izhaja iz zemlje (odtod tudi njeno ime), so prepričani tudi mnogi drugi učenjaki».

KAKO SO VČASIH SPRAVLJALI PRTLJAGO.

Stari Slovani so imeli že svoje platnene torbe, koše iz lubja, cajne iz ličja. Gotovo je bila že tedaj, kakor še danes, važna sprava močna rjuha, ki se je zvezala ob koncih in oprtila na hrbet. Prvi začetek sedanjega nahrbtnika.

Stari Feničani so imeli baje že potne kovčke in zaboje, Slovani so imeli škrinje, Grki so si napravili šele, ko so bili udrli Feničani v njihovo deželo, omare iz močnega lesa, ki so bile pravzaprav kakor naše škrinje, namenjene za dom, so pa spremljale Grke tudi na potovanju. Te omare so okrasili pozneje s ploščami iz brona in zavarovali z železnimi oklepaji, zapahi in ključavnicami. Praktični Rimljan je poznal nekak popotni kovček iz lesa, obit z železjem.

Ko je vladal Nero, je postal tudi popotni kovček stvar, ki je kazala bogastvo svojega gospodarja. Zlate plošče, slonova kost in dragulji so krasili tedaj kovček potujočega Rimljana.

V srednji Evropi poznajo kovčke šele pod Karlom Velikim. Oblika je bila že tedaj močno podobna obliki sedanjih kovčkov. Izprva samo iz lesa, so pokrivali pozneje kovčke s kožami in obili z usnjem in železjem. Kmalu je prišel v navado majhen kovček, katerega so nosile gospe same ali pa njih zaupnice, ker so imele v njih svoje dragocenosti, važne listine in kako skrivnostno lepotilo. Pozneje je imel kovček obliko modernega zaboja za klobuke, bil je pa iz močnega lesa in bogato okovan.

S časom so se obrusili ostri koti, pokrov se je vzbočil in nastal je priklad ni kovček naših dni. Ko je jela objemati železna kača svet, je bilo treba zmanjšati kovčkovo težo, začeli so ga izdelovati iz tankega lesa in prevleči z močnim platnom.

Prišle so v navado tudi velikanske torbe, znotraj razdeljene na dva dela, zunaj pokrite z živo pisanim plišem ali vezenino. Taka torba je bila poštena prijateljica, ki je hranila v sebi potne potrebščine cele rodbine.

SMRT PRASTAREGA INDIJANCA

V Zedinjenih državah je umrl za pljučnico Indijanec Gabina-Gjun-Vous, o katerem se je trdilo, da je bil star 137 let.

Stari Indijanec, ki je bil splošno znan, je bil čvrst in jak do pred šestimi meseci, a od onega časa naprej ga ni nikdo več videl izven hiše njegovega posinovljenca. Pred onim časom je imel navado čakati na vse vlake, ki so prišli na tamošnjo postajo ter prodajati potnikom razglednice.

Pred enim letom je popolnoma oslepel. Rojen je bil leta 1785., vsled česar je bil približno toliko star kot ustava Združenih držav. Preživel je sedem žena in ko je bil star že nad sto let, se je čutil še dosti mlad, da snubi osmo. Otrok ni imel.

Njegovo nekoč mogočno telo se je polagoma posušilo, njegovi lasje so postali beli kot sneg in lice je bilo razorano od gub tako, da je izgledalo kot posušena hruška, a njegov korak je bil še vedno gibčen. Prastari Indijanec je prav do zadnjega časa zelo ljubil godbo in je še, predno je zbolel, hodil poslušat kakršnokoli godbo ali petje.

JUŽNOAMERIŠKI NARODNI PLESI.

Kakor povsod, imajo tudi Američani svoje narodne plese. Posebno zanimivi so narodni plesi v južni Ameriki, kjer so tako v malih vasicah, kakor v velikih, modernih mestih še vedno priljubljeni. Teh plesov se ne udeležuje samo preprosto ljudstvo, temveč ves elegantni svet, ki si želi preproste, neprisiljene zabave.

Prostori, kjer se ti plesi vrše, niso ravno sijajne dvorane, niti preveč varni, kajti čestokrat se zablišče tudi goli noži, katere znajo tamošnji živinorejci in razni potepuhi izborno vihteti. Ti ljudje prihajajo na te javne plese v izredno elegantni obleki ter si izbirajo mesta, kjer imajo najlepšo priliko za izzivanje. Vrhunec elegance obstoja zanje v smešno-širokih dolgih črnih hlačah iz baržuna, izpod katerih se blišče lakasti čevelčki, na glavi klobuk s širokimi kraji, dve do tri svilne rute, nalahko povezane krog vratu, za pasom nož in v ustih cigareta.

Ženski svet je zastopan na teh plesih v pisani množici delavk in žensk dvomljivega značaja, domačink, Španjolk in Italijank, katerih nikjer ne manjka. Ples je vsakomur prost. Tu se vidijo stare žene, ki veselo poskakujejo ob spremljanju bučne godbe, kakor tudi mlade matere, ki ob prvem zvoku godbe odstavijo dete, da se lahko spuste v plesni vrtinec. A povsod je pretepač neomejen vladar. Dovolj je, da mu kdo nehote stopi na nogo in mu celo reče neprijazno besedo, že se posveti v njegovi roki nož. Gorje pa onemu, ki bi se približal njegovi, če tudi le za kratek čas osamljeni dami. Za takega «nesrečneža» je edina rešitev v begu.

Nič manj zanimivo so tudi «svete večernice», ki so pri južnih Američanih ravno tako priljubljene, kakor ples. Te večernice so nekaka mešanica zabave in molitve ter se vrše navadno po manjših cerkvah in kapelicah, ki so gosto nasejane po južnoameriških planjavah. Za vsakega svetnika, ki je označen v koledarju, se vrše take večernice s plemenitim namenom, da se moli in zabava. Okrogli valčki in poskočne polke zamenjavajo brez reda in programa litanije in molitve, prodajalne jestvin poslujejo izborno, medtem ko istočasno roke vernikov ne nehajo prebirati jagod rožnega venca. Pri tej priliki pa ima tudi ljubezen veliko besedo in posebno mlada dekleta in fanti nikdar ne zamude svetih večernic. Medtem, ko vsled civilizacije, ki vedno bolj prodira v te kraje, «večernice pokojnikov» čimbolj ginejo, število vernikov «svetih večernic» vedno bolj narašča. Niti starci, ki ne morejo več ne plesati ne ljubiti, ne zamude prilike.

O GRŠKEM MODRIJANU SORKATU.

Sokratu se je ob neki priliki pritoževal prijatelj, ves utrujen in zmučen zaradi dolgotrajnega peš-potovanja.

«Ali je tvoj suženj mogel hoditi s teboj?» vpraša Sokrat.

«Seveda!»

«Ali je suženj kaj nosil?»

«Da, meh z vinom.»

«Tedaj mora biti on še bolj truden nego ti?»

«Ne, nikakor, ravnokar sem ga zopet poslal po opravkih na pot.»

«Iz tega spoznaš,» je dejal Sokrat prijatelju, «da uživaš ti prednosti, ki ti jih nudi tvoje bogastvo, tvoj suženj pa prednosti, ki mu jih daje narava. Ti si bogat in svoboden, pa slaboten in hitro utrudljiv; tvoj suženj pa ubog in neprost, pa močan in ne utrudljiv. Povej mi torej, kateri od vaju je srečnejši...»

Nekega dne je Sokrat povabil več bogatih prijateljev na večerjo. Njegova žena Ksantipa je bila v skrbeh, če bodo gostje zadovoljni s preprostimi jedmi, ki jim bo z njimi postregla.

Sokrat pa pomiri ženo, rekoč: «Nikar si ne delaj preveč skrbi. Ako so dobri ljudje, tedaj bodo zadovoljni s tem, kar jim hiša more ponuditi, ako pa niso dobri, je pa vse eno, kaj da govore.»

Pristopite vsi k Jugoslovanski Matici!

DRUŽINSKO ŽIVLJENJE GORIL.

V poslednjem času so se začeli maravoslovci zanimati za posamezmosti običajev ter družinskega življenja največjih in doslej najmanj poznanih opic — goril.

Gorila je velika, močna in razumna opica, ki je v marsičem silno podobna človeku. Toda na vsem svetu ni morda nobene živali, o kateri bi znanost tako malo vedela, kakor ravno o gorili. Ta velika opica živi sredi afriških, skoro neprodirnih goščav na sorazmerno majhnem ozemlju. Dosedaj se je moglo dobiti le malo zanesljivih poročil od tamošnjih domačinov, ki žive v bližini teh opic. Divjaki se namreč silno boje goril ter imajo najrajše, da jim nikdar ne pridejo pred oči. Znanstveniki, ki so šli v te neprodirne goščave, da bi opazovali od blizu življenje goril, niso dosedaj mogli ničesar drugega opazovati, kakor to, kako so posamezne gorile bežale z divjim vriščom v notranjščino teh neprodirnih goščav. Posrečilo se jim je ustreliti par goril — to je bil ves uspeh teh drznih podjetij.

Druge živali je mogoče ujeti ter držati v zaporu v svrho opazovanja. Še nikdar pa se ni nikomur posrečilo ujeti popolnoma odraslo gorilo, a majhne gorile, katere so prinesli iz divjih goščav, niso nikdar dolgo živele v jetništvu.

V svrho temeljitega spoznavanja družinskega življenja goril je odposlal ameriški muzej za naravoslovje skupino šestih ljudi pod vodstvom znanstvenika in lovca Karla Alkeleya v afriške džungle (goščave). Kakor poročajo, se je tej družbi posrečilo vlloviti pet goril, med njimi enega samca, ki tehta 375 funtov in meri sedem čevljev in osem palcev od konca ene roke do konca druge.

Slučajno je istočasno odšla druga družba v deželo goril v srednjo Afriko, in sicer z istim namenom, kakor omenjena ameriška družba. Ta družba zbira podatke in verodostojna poročila o življenju goril ter drugee afriške zverjadi. Načeluje tej družbii princ Viljem Švedski.

Zanimive so nekatere njegove izjave o potovanju in uspehu lova na gorile. Princ Viljem pripoveduje sledeče: «Gorski obronki so strmi ter obstojajo pogosto iz prepadov in gore se dvigajo skoraj navpično do vrhov. Vse je tako silno neprodirno zaraščeno z raznimi rastlinami in gostim drevjem, da si mora človek priboriti pot le s tem, da si jo izseka korak za korakom. Približati se divjačini v takih okolščinah je skoraj nemogoče in v devetih slučajih izmed desetih ste deležni le enega samega kratkega pogleda na žival, ki v naslednjem trenutku že izgine.

Belgijska vlada nam je dala dovoljenje, da smemo ustreliti 14 gorill. To se nam je tudi posrečilo v naše veliko zadovoljstvo. Bile so to živali obeh spolov ter različne starosti. Kako mora človek streljati na gorilo? Predvsem mora imeti človek zelo močne noge ter zdravo srce. Le malo je živali, ki bi dale lovcu toliko opravka, kakor ravno gorile. Če imate srečo, boste po celodnevnem zasledovanju zadeli na čredo goril, nakkar lahko ustrelite eno ali dve, preedno izginejo druge sredi pragozda z velikanskim vriščem in tuljenjeem, ruvajoč pri svojem naglem beggu mlado drevje. V splošnem beže gorrile pred človekom ter se obrnejo le, če so ranjene. V takem slučaju se postavi gorila na zadnje dve nogi in plane proti sovražniku. V navaddnem življenju pa le redkokrat zapusste svojo hojo po vseh štirih nogahh».

TTako princ Viljem Švedski. Kako malalo man je znana gorila, je razvidno iz velikanskega zanimanje, katero je vzbudila v Newyorku mlada ujeta gorila s priimkom Daniel tekom pretekle spomladi. Ta gorila je bila stara štiri leta in pol ter prva gorila, ki je živela do te starosti v ujetništvu. Bila je izredno živahna ter razumna in so jo razkazovali v nekem cirkusu v Newyorku.

Sedla je k mizi, jedla kot človek, očistila svoje krožnike ter si sama postlala svojo posteljo. Ravno ko so pričeli znanstveniki spoznavati nekaj lastnosti goril, je ta gorila poginila, kot je še vsaka v jetništvu. Nato so mrtvo gorilo raztelesili. Najbolj zanimiv uspeh raztelesenja je obstojal v pojasnilu, zakaj ne more gorila govoriti tako kot govori človek. Pod jezikom te gorile so bile mišice, razdeljene v pet skupin, ki niso imele nobenega stika med seboj. Pri človeku pa se te mišice širijo v obliki pahljače z neskončno velikim številom majhnih nitk, s pomočjo katerih je mogoče premikati jezik z veliko naglico ter izgovoriti vsako besedo. Človek lahko izgovori do 175 besed na minuto. Opica more le kričati, cviliti ali tuliti. Vendar pa se lahko gorila izraža na bolj mnogobrojen način kot pa se morejo izražate druge živale.

Značilno je, da so odkrili gorilo šele leta 1874.

Gorile ženskega spola so veliko manjše in slabejše kot pa samci. V tem je zopet vidna sličnost s človekom. Samica izgleda veliko manj divja kot pa samec.

Gorila v divjem stanju se opisuje kot sedeča pod drevesom z ženo in z mladiči v vejah drevesa. Glava samca se neprestano obrača na vse strani in hrano nosi v usta s pomočjo palca in kazalca na nogi, ker noče, da bi bili roki le za trenutek zaposleni in vsled tega nepripravljeni za obrambo. Koža gorile je temnosivkasta, prelivajoča se v črno. Prsa so mogočno razvita. Silno tuljenje katerega se včasih poslužuje, je posledica mogočnega oprsja. Gorila ima žleze za proizvajanje solz in vsled tega se lahko solzi kot človek. Možgani gorile predstavljajo navadno le eno stopetdesetinko skupne teže telesa, dočim predstavljajo možgani človeka približno eno petdesetinko skupne teže.

Nadaljna raziskavanja in opazovanja bodo pripomogla k boljšemu poznavanju te velike opice, ki vzbuja veliko zanimanje med naravoslovci.

Zdravstvo

VZROKI KRATKOVIDNOSTI.

Navadno se misli, da postane vsak kratkoviden, ki ima tako delo, da gleda vedno od blizu. To pa ni res, sicer bi moral biti vsak krojač in pa vsaka šivilja kratkovidna. Spomnimo se nazaj na slabo razsvetljavo, ki so jo imeli naši predniki, brleče sveče, trske, svetilnice na olje, in vendar so izvrševale ženske, posebno po samostanih, mojstrska dela vezenja ravno pri taki slabi svetlobi. Vse šivanje je šlo na roko in kako je bilo šivano! Vbod je moral biti lep, drug drugemu enak, posebno mudno štepanje je bilo dokaz spretnosti. In vendar so poznali naši predniki kratkovidnost. Bivali so za tesnim mestnim obzidjem, v temni kuhinji jim je zajedal dim oči, pa vendar niso poznali kratkovidnosti. V našem času so dognali zdravniki, da postanejo šivilje-vezilje, ki izdelujejo fina dela, dalekovidne in ne kratkovidne, dočim postaja mnogo učencev v svetli šoli kratkega vida.

Nekateri zdravniki menijo, da postane kratkoviden otrok, ki ne pride dosti iz tesne sobe in ne iz mesta, ki nima prilike vaditi svojih oči z razgledom v daljave in jih ne krepiti na svežem zraku poljan in gozdov.

Skeleč, suh zrak v šoli in v mestu, v vroči sobi škoduje zelo očem.

Zdravniki menijo tudi in po pravici, da postane šolski otrok kratkega vida (v nasprotju s šiviljo in krojačem), ker delata ta dva mehanično svoje delo, medtem ko se trudi učenec dušno in telesno in osredotoči vse svoje misli v tiste drobne črke, da razbere, kar mu pravijo.

Branje je štetje z očmi, zato tudi izraz čitati — brati. Črko nabiramo k črki z očmi. Kadar pride otrok do besede, katero razume bolj težko, si približa knjigo in zapiči oko v tisto besedo, da jo razbere z očesom in z razumom.

Tako tudi odrasli. Kdor razume težko, kar bere, se utrudi močno, kar se pozna, ako beremo v nam tujem jeziku, medtem ko nam je lahko branje v razvedrilo. Ker se trudi duh, peša oko.

Odpomoček je, da ne beremo in ne pišemo kar neprenehoma. Oko mora imeti počitek in pregled. Otrok mora imeti dovolj odmora med poukom. Ni dobro, če naredi otrok takoj, ko pride iz šole, svoje naloge, posebno če je šola prav blizu. Brihtni otroci si ne pokvarijo oči z učenjem v šoli, ampak z nepotrebnim branjem doma. Branje v mraku, pri brleči sveči, pa tudi branje na solncu, spanje na solncu, pri svetlem oknu, če pada odsvit od belega zidu nam nasproti na oči — vse to škoduje očem in povzroči o zvezi z drugimi činitelji, da postanemo kratkovidni.

*

z **Ne uživajte nekuhane hrane.** Pogostokrat uživajo ljudje nekuhano in nepečeno hrano. To pa je škodljivo. Z mnogimi znanstvenimi dokazovanji je ugotovljeno, da je mogoče na ta način spraviti v telo strupene mikrobe, ki so v zemlji, v prahu, v vodi in v drugih stvareh, nadalje v jedilnih proizvodih s katerimi se hranimo — v mesu, mleku, sadju itd. Že marsikdaj se je kdo okužil s tuberkulozo iz presnega mleka, ali pa je dobil trakuljo, ker je jedel trihonozno meso, ne dobro skuhano ali spečeno. Tako se je tudi zgodilo, če je kdo jedel nekuhano sadje. Istotako niso redki primeri **tetana,** ki ga imenujemo pri nas **otrp,** če je kdo bos kaj delal na vrtu ali kje drugje, pa se je malo opraskal. Skozi te praske so prišle v kri strupene kali, ki so provzročile to bolezen. Prav tako se je že marsikdo okužil s trebušnim tifuzom, ki se je iz prsti prijel rane ali rok in je odtod prišel v telo in provzročil bolezen. Vse to so dokazi, da so razne strupene mikrobe tudi v zemlji. Posebno so take strupene mikrobe rade v pognojenem zemljišču, na katerem raste razna povrtnina, ki jo pogostoma jemo surovo, n. pr. razne salate, paradižniki, paprika, jagode itd. Vobče so vsi naši jedilni proizvodi, ki jih uživamo vsak dan, redno izpostavljeni okužitvi od vseh strani — iz zraka, vode in zemlje. Zato je treba vsako hrano dobro prekuhati, ker se s kuhanjem zamorijo vse strupene kali brez razlike.

Razno

× **Napredovanje tehnike pri zgradbi parnikov.** Spomladi bo dovršen v angleški ladjedelnici v Southamptonu največji parobrod na svetu: imel bo 56.000 ton in prostora za 4000 potnikov. Brod bo dolg 320 m, visok 32 in širok 30 m. Parnik se bo imenoval «Majestic», ki je last angleške paroplovne družbe White Star Line in napravil 10. maja svojo prvo pot iz Cherbourga v Newyork. Velezanimive so sledeče naprave na tem parniku: kurjen bo s petrolejem mesto s premogom, gonilni stroji razvijajo preko 100.000 konjskih sil, kotli obsegajo 2.230 m³. Hitrost parnika doseže 42 km na uro. Odgovarjajoč velikosti parnika tehta krmilo 140 ton, ter vsak vijak, katerih bodo štirje, po 300 ton. Parnik bode tudi nosil 4 sidra, katera tehtajo skupno 45 ton, oziroma skupno z verigami 230 ton. Na parniku je tudi 450 aparatov, ki s svojo občutljivostjo alarmirajo vsako nadnormalno toploto, vsled česar je požar izključen. Parnik sam ima tri brezžične postaje, razventega je opremljen z velikim številom rešilnih čolnov, med temi celo 2 parni barkasi z brezžičnim brzojavom. Zanimiv je inštrument na parniku, kateri napove akustičnim in električnim potom plitvost do 56 m.

× **Angleški brezposelni delavci v avstrijskih letoviščih.** V nekem dunajskem listu je izšlo poročilo o izkoriščanju Avstrije s strani tujcev, ki imajo dobro valuto. Neki Dunajčan je vprašal pismeno pri nekem hotelu v Inomostu, da-li bi mogel dobiti sobo za dalje časa, ker se namerava tam zdraviti. Čez par dni je dobil od ravnatelja dotičnega hotela odgovor, da za njega ni prostora, ker je hotel odprt pozimi samo za Angleže. Dunajčan se je zanimal za to zadevo ter odkril končno sledeče: Znano je, da vlada po vseh zapadnih državah z visoko valuto velika brezposelnost. To se opaža v prvi vrsti na Angleškem in v Švici. Velika industrijska podjetja so odpustila na tisoče delavcev, med njimi tudi take, ki jih nočejo za nobeno ceno izgubiti. In tako so prišla podjetja na smelo, a za svoj žep na jako praktično idejo. Poslala so na svoje stroške te delavce v avstrijska zimska letovišča. Angleška državna podpora za brezposelne znaša dnevno 16 šilingov, kar znaša približno štiriindvajsettisoč avstrijskih kron in s tem denarjem se kljub neznosni draginji v Avstriji lepo izhaja in vsekakor bolje kakor v domovini.

× **Zrakoplovi kot strašilo proti pticam.** Pri nas postavijo v koruzo ali proso kot strašilo proti raznim pticam stare klobuke, slamnate može itd. Ne tako pri Amerikancih. V Kaliforniji so velike poljane riža. Nad riž so se spravile ogromne jate divjih rac ter napravile veliko škodo. Lastniki zemljišč so jih skušali na vse mogoče načine pregnati, toda zaman. Če so ustrelili eno, je priletelo sto drugih. Navadnih strašil se pa sploh niso bale. Dolgo so premišljevali in si belili glavo, kako bi pregnali to nadlego. Končno so pa vendar izumili nekaj, kar je takoj pomagalo. Najeli so par aeroplanov ter pluli ž njimi nizko nad poljem. Ko so race zagledale to nevarno «žival», so takoj odletele in se niso več vrnile.

× **Število oženjenih v Združenih državah.** Po najnovejših uradnih podatkih je v Združenih državah od 54 milijonov nad 15letnih moških le 21,849.260 oženjenih. Vdovcev je 1,758.308, ločenih pa 235.284. V zadnjih desetih letih se je število ločitev pomnožilo za 20 odstotkov.

× **Čudni svatovski običaji v Alzaciji.** V Alzaciji so v navadi najrazličnejši običaji, osobito o priliki poroke. Znanci in prijatelji ženina in neveste skušajo na vse mogoče načine razdružiti zaročenca. Čestokrat postavijo pod nevestino posteljo moške čevlje in k oknu lestvico, da bi na ta način pokazali nezvestobo neveste in vzbudili v ženinu ljubosumnost. Na dan poroke pripeljejo ženinu namesto neveste kako staro, raztrgano baburo. Čestokrat pa se tudi dogodi, da dobi ženin od bodočega tasta, ki z ženinom ni zadovoljen, na dan poroke namesto neveste — batine.

× **Pretkani tatovi.** Hudo presenečenje je doživel nedavno čikaški bogataš in trgovec z moškimi oblekami, ko je izvedel, da so mu drzni tatovi odnesli za petdeset tisoč dolarjev

najboljše vrste likerjev. Pod pretvezo, da so finančni uradniki, so trije prefiganci vstopili v Rotšildov dom. V hiši so zvezali dva šoferja in hišnika ter nato «očistili» klet. Drzna tatvina se je vršila na sledeči način. Ob osmi uri zjutraj se je oglasil zvonček v Rotšildovi hiši. Odprl je hišnik. Trije čedno opravljeni «gospodje» so imeli pred hišo velik avtomobil in zahtevali vstop v hišo, češ da so poslani od prohibicijskega direktorja (prohibicijski direktor je direktor oblasti, ki pazi na to, da se v Ameriki ne točijo in vživajo alkoholne pijače). Spustili so jih v hišo. Kakor hitro so bila vrata zaprta, so potegnili samokrese in kmalu povezali omenjene tri moške ter jih zaprli v stranišče. V kleti so tatovi izbrali najfinejše vrste likerjev, šampanjca ter starega vina in nosili mirno v avtomobil na ulici. Ko so napolnili avtomobil, so izginili brez sledu in enako brez sledu je izginil z njimi dragoceni plen, ki je tembolj dragocen, ker je Ameriki alkohol sploh zabranjen.

× **Zločinski pohotnež.** V Madridu je tamošnja policija nedavno razkrila grozne zločine, katere je izvršil nenaravni pohotnež Fernando Mores. Ta človek je zvabljal k sebi v svoje stanovanje v neki samotni predmestni vili mlade deklice od petih do desetih let, jih zlorabljal ter nato umoril in zakopal na vrtu. Do razkritja njegovih zločinov je prišlo vsled tega, ker je najnovejša njegova žrtev neka osemletna punčka vsled njegove neprevidnosti zbežala ter povedala, kaj je doživela v njegovi vili. Starši deklice so javili policiji, ki je Moresa aretirala ter preiskala vilo. Pri preiskavi je našla tudi okostja umorjenih otrok, katerih je bilo vseh skupaj sedem. Mores je sprva svoje zverinsko početje tajil, končno pa je le priznal ter izpovedal, da je počenjal svoja zločinstva že od leta 1919.

× **Sv. Ambroža oropali.** V milansko cerkev sv. Ambroža so vlomili tatovi, vdrli v svetnikovo grobnico in odnesli z mrtvega telesa ves dragoceni nakit.

× **Nespametna šala, ki bi lahko postala usodepolna.** So ljudje, ki hočejo vedno in povsod zbijati šale. Naravno je, da čestokrat pri tem zaidejo v neugoden položaj, pri čemur morajo uporabljevati resno vse sile, da se rešijo iz opasnih položajev. Pred kratkim se je nekaj sličnega dogodilo neki visoki angleški gospej. Na nekem trgu v Londonu jo je prijel stražnik, ker je videl, kako iz nekega avtomobila, ki je bil brez čuvarja, jemlje površno suknjo iz dragocene kožuhovine. Na stražnici je izjavila prestrašena dama, da je to avtomobil njenih prijateljev in da jih je hotela s tem opozoriti, da ne puščajo avtomobila brez čuvarja. Ko so pa prišli lastniki avtomobila, se je dognalo, da se vobče sploh ne poznajo. Dama je prišla v hudo zagato in obetalo se ji je, da presedi nekoliko dni v zaporu; toda spomnila se je o pravem času ter je dala naslov one dame, katero je imela za lastnico avtomobila. Ta je takoj prišla v svojem avtomobilu in se je pri tem ugotovilo, da sta oba avtomobila popolnoma enaka in da sta tudi površnji suknji docela enaki. In tako se ni moglo govoriti o kaki tatvini, temveč le o nespretni zamenjavi. Gotovo se bo ta visoka dama drugikrat prej dobro premislila, predno napravi tako nespametno šalo!

× **Za enakopravnost moških in žensk.** Moški svet polagoma uvideva, da zanj ni več rešitve. Ne morejo več gospodariti svojim ženam, čeravno je bog v raju rekel Adamu, da je gospodar sveta. Čim bolj se veča samostalnost in enakopravnost žensk, tembolj se krši svoboda moža. Dosedaj so se moški junaško borili za svojo svobodo in za nadvlado, končno pa so uvideli, da se morajo čimbolj zavarovati. Na to misel so prvi prišli praktični Američani. Stavili so predlog, da se razveljavi zakon, ki je do sedaj ščitil «slabotne» ženske. Novi zakonski načrt, ki so ga predložili, predvideva med drugim, da morajo nositi ženske stroške za ločitev zakona, ter v slučaju ločitve izplačati ločenemu možu stalno vsote za življenje ter plačati za svojega moža vse dolgove za obleko, živež in cigarete v slučaju, da bi bil dolg pri možu neiztirljiv. Torej enakopravnost v vsakem oziru!

× **Premeteni ponarejalci denarja.** V Bogliasco v Italiji je prišel pred nedavnim časom mlad parček ter najel za dalje časa neko tamošnjo vilo. Domačini so jih imeli za zelo premožna, kajti imela sta kuharico in kar dve slugi. Čez par dni so dospeli za novoporočenci veliki zaboji. «Najbrž hišna oprema itd.», so mislili domačini. Mlad par je živel vedno zase ter sta le redkokdaj zapustila vilo. Vsled tega so ju smatrali za zelo zaljubljena ter so imenovali vilo, v kateri sta stanovala «vilo ljubezni». Vila pa je poleg ljubezenskih skrivala tudi še druge skrivnosti. Novoporočenca s kuharico in slugami sta tvorila premeteno družbo ponarejevalcev denarja. Ko so napravili za 90 milijonov ponarejenih lirskih bankovcev, so brez sledu izginili. Nekemu detektivu se je končno posrečilo, da je zasledil mlado «gospo», ki je končno vse priznala ter označila tudi ostale družabnike, ki so jo pa deloma popihali na varno.

Za smeh in kratek čas

«Ljubeznjiv» mož.

Mož: »Čuj, prijatelj Fernikelj se misli oženiti, ta tepec!»

Žena (užaljena): «Ali ti je tako žal, da si se oženil?»

Mož: «Ne, nikakor ne, toda pri Fernikeljnu je stvar druga, on nima nič — dolga.»

•

Najboljši dokaz.

Sodnik: «Obtoženec, Vi ste gospoda Počasneta obstrelili, in ker je tako stal, da ste ga lahko videli od vseh strani, se zdi, da ste namenoma nanj streljali.»

Obtoženi nedeljski lovec: «Gospod sodnik, najboljši dokaz, da nisem namenoma nanj streljal, je to, da sem ga — zadel.»

Maščevanje.

Neki finančni stražnik se je zelo zameril Ožbovtu Švedraču, ker ga je nedavno zaradi malovredne stvari pestil na mitnici. Ko je Ožbot izvedel, da oni finančni stražnik sedaj preži na kontrobantarje s tobakom, si je rekel: «Sedaj je čas, da se znosim nad njim.»

Šel je blizu meje, natrgal nekaj trave ter jo nabasal v vrečo. Ko se je danilo, jo je vrgel na hrbet in stopal proti domu. Kmalu opazi, da ga je financar zagledal in da gre za njim. Takrat pa jo Ožbovt s svojim tovorom vlije in teče, kar more. Debeli financar seveda za njim.

Ko se je Ožbovt naveličal teči, je vrgel vrečo s hrbta na tla in se vsedel nanjo ter mirno počival, dokler ni prisopihal financar ves oznojen za njim.

«Kaj nosiš Ožbovt?» se zadere stražnik nad njim.

«Nič posebnega, gospod financar, malo trave sem nabasal v vrečo za svojo kravico, ki mi ob pomanjkanju suhe krme strada v hlevu.»

Financar mu seveda ni verjel; vzel je vrečo, jo odvezal in vso preiskal. Ko pa res najde v njej samo travo, zavpije nad Ožbovtom: «Tristo vragov, kaj pa bežiš, tepec, če nič prepovedanega ne nošiš?»

Naš Ožbovt pa ponižno odgovori: «Smilila se mi je moja liska, ki že od včeraj ni nič jedla, in zato sem tekel, da ji dam prej jesti.»

*

Solze.

Nekatere solze se lažje obrišejo z bankovci, nego z robcem.

*

Kako si naj pomagajo.

Janezov Janez se je dal operirati na želodcu. Operacijo je dobro prestal; kar začuti silne bolečine v želodcu.

Zdravnik ga preišče in ugotovi, da je zdravnikov pomočnik pustil v rani kos vate. Hitro ga odpro in vzamejo vato iz njega.

Komaj ga zašijejo nazaj, se spomnijo, da so pustili kleščice notri. Treba je bilo nove operacije. Janez je trpel kot grešna duša v vicah, bil je pa vendar toliko pri zavesti, da je vzdihnil: «Gospodje, napravite kar gumbe, kjer ste me prerezali, da ne boste imeli toliko komedij z menoj.

DOBRA ŽENA IN MATI ima pri hiši vedno nekoliko steklenic lekarnar Fellerjevega prijetno dišečega «Elsafluida», ki dobro služi za drgnjenje hrbta, rok, nog in celotnega telesa ter se uporablja kot lepotilo (kosmetikum) za nego ust, kože in glave. «Elsafluid» je mnogo močnejši, izdatnejši in bolje delujoč nego francosko žganje. 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica z zamotom in poštnino vred 48 kron. Razpošilja ga: Evgen V. Feller v Stubici donji, Elsatrg št. 360 (Hrvaško).

Kaj je Elsafluid — to se zna!

Lekarnar Feller — Stubica!

Pri usnjarskem trgovcu.

Kupec: «Koliko stane par podplatov?»

Usnjar: «Tristo kron.»

Kupec: «Dragi ste, dragi!»

Usnjar: «Glej ga vraga, to vam je predrago; ali ne veste, kako se je zadnji čas podražil — papir!»

•

Tudi čestitka.

Prvi star samec: «No, ali je Janez že dospel z ženitovanjskega potovanja?»

Drugi star samec: «Da, včeraj je prišel in mi je med solzami čestital k samskemu življenju...»

•

Turški pregovor.

Ne govori z norcem o kamnu, da ga ne pograbi in ti ga vrže v obraz.

*

Kakšen razloček je med sv. Jožefom in ekscesarjem Karlom?

Sv. Jožef, ko je moral bežati iz Egipta, je vzel s seboj osla in ostavil premoženje, cesar Karel pa je vzel s seboj premoženje in osle ostavil na Dunaju.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Radomlje. Dopisniku! Za zadnjo številko prispelo prepozno, sedaj pa menda v tej obliki ne gre. Ako želite v drugi obliki, pošljite!

Tisoči ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Fellerjev „Elsafluid“

kot lepotilo (kosmetikum)

za nego zob, zobnega mesa in glave ter kot dodatek k vodi za umivanje, ker učinkuje zaradi svojega antiseptičnega, čistečega in osvežujočega delovanja kar najbolje. Ravno tako je priljubljen kot krepko, blago delujoče in

vrlo prijetno sredstvo za drgnjenje

hrbta, rok, nog in celotnega telesa. „Elsafluid“ je mnogo močnejši in učinkovitejši nego francosko žganje in sploh najboljše sredstvo te vrste. Tisočera priznanja! Z zamotom in poštnino za vsakogar:

3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica 48 K.

Za prodajalce:

12 dvojnih steklenic ali 4 specialne steklenice 168 K
24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic . . . . . 280 K
36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic . . . . . 394 K

POSTNINE PROSTO na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi še popust v naravi.

PRIMOT: Elsa obliž za kurja očesa po 5 K in K 7·50; Elsa mentolni klinčič 12 K; Elsa posipalni prašek 11 K; pravo Elsa ribje olje 85 K; Elsa ustna voda 36 K; Elsa kolonjska voda 41 K; Elsa šumski miris 41 K; glicerin po 6 in 30 K; Lysol, Lysoform 30 K; kineški čaj 3 K; Elsa mrčesni prašek 15 K; strup za podgane in miši po 8 in 12 K.

EVGEN V. FELLER, lekarnar,
STUBICA donja, Elsatrg št.
40—1 **(Hrvaško).** 48/144/II b

Varčna gospodinja rabi edinole

GAZELA MILO

ki je najboljše in najcenejše!

Delniška glavnica: K 30,000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog K 10,000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rentni davek plača banka iz svojega

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.
Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzojavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.

Odgovorni urednik Jože Hojkar. Izdaja Konzorcij Domovine. Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.